

Archeologienota

Leuven, Janseniusstraat 2
Verslag van Resultaten

Titel
Archeologienota Leuven, Janseniussstraat 2: Verslag van Resultaten

Auteur(s)
Camille Krug

Erkende archeoloog
Robrecht Vanoverbeke (2015/00022)

BAAC-Projectnummer
2018-0851

Plaats en datum
Gent, 2 oktober 2018

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 926
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
KBR

Inhoud

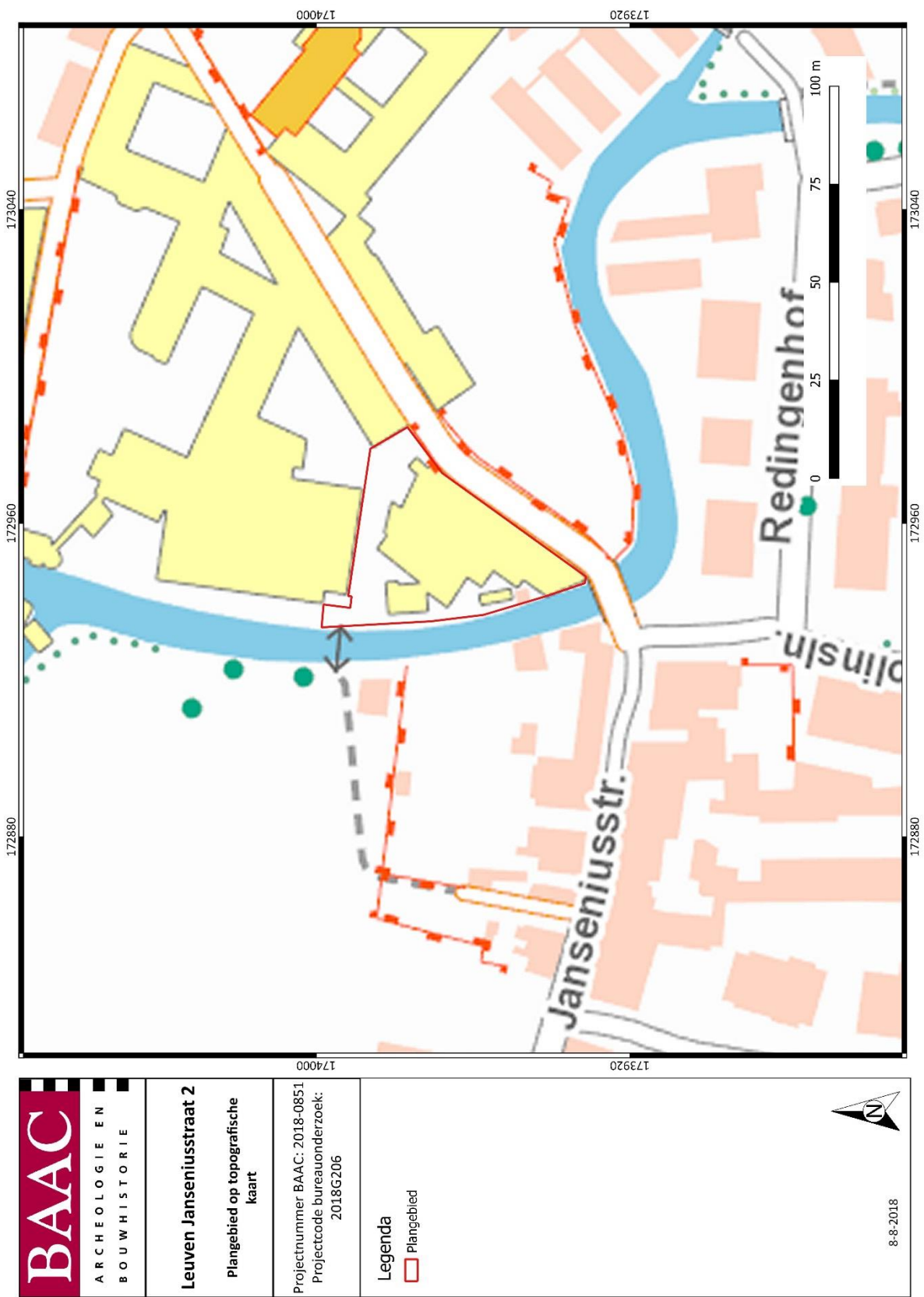
1	Bureauonderzoek	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Juridisch kader en onderzoekstraject	4
1.1.3	Aanleiding	4
1.1.4	Huidige situatie en plaatsbezoek	5
1.1.5	Geplande werken en bodemingrepen	10
1.1.6	Randvoorwaarden	14
1.2	Werkwijze en strategie	15
1.2.1	Onderzoeksvragen	15
1.2.2	Heuristiek	15
1.3	Assessmentrapport	17
1.3.1	Landschappelijk kader	17
1.3.2	Historisch kader	29
1.3.3	Historiek onderzoeksterrein	32
1.3.4	Cartografische bronnen	32
1.3.5	Archeologisch kader	42
1.4	Besluit	46
1.4.1	Archeologische verwachting	46
1.4.2	Impact toekomstige werken	48
1.4.3	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	50
2	Samenvatting	52
3	Lijst met figuren	53
4	Lijst met tabellen	53
5	Bibliografie	54

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

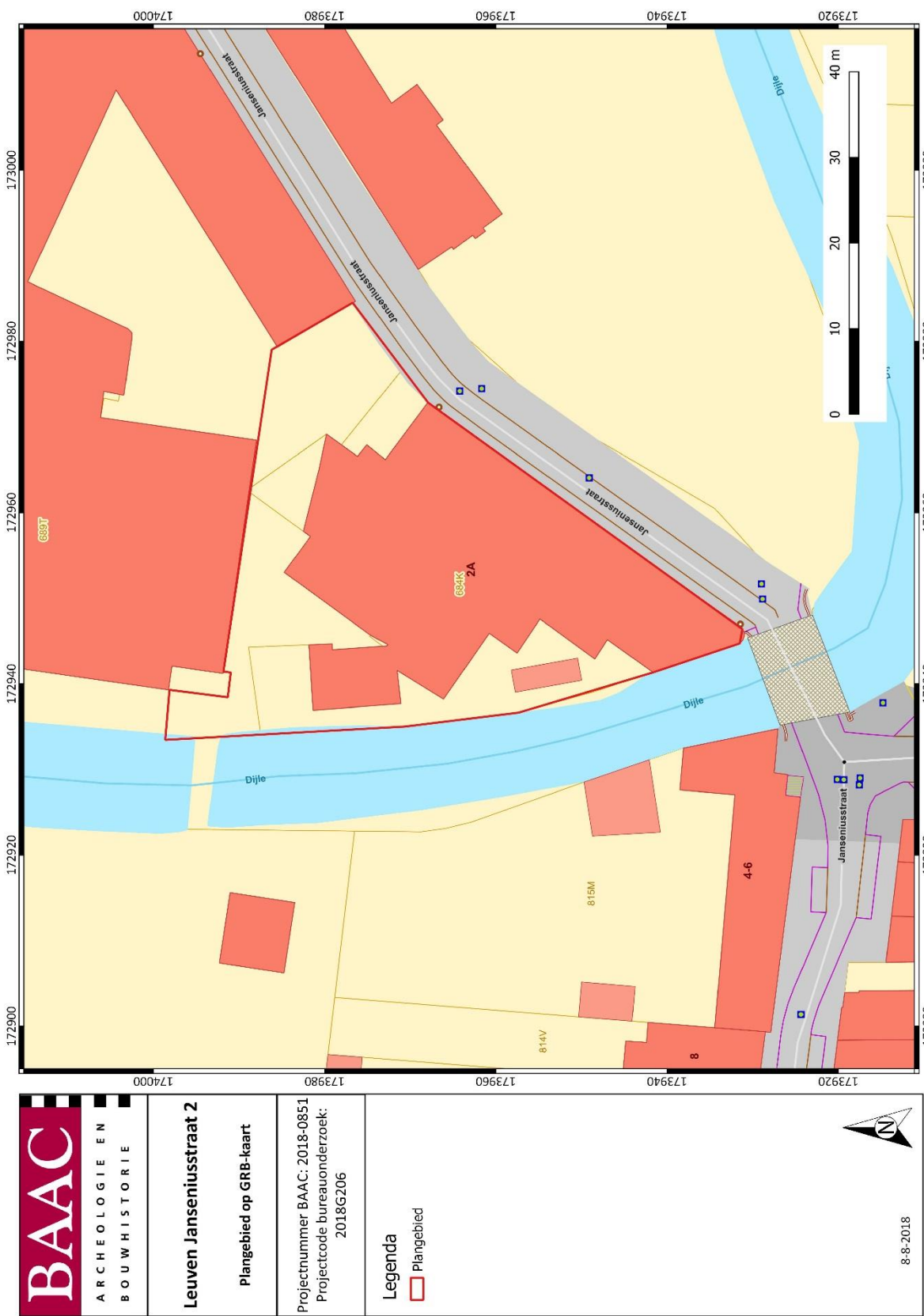
1.1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Leuven, Janseniusstraat 2	
Ligging	Janseniusstraat 2, gemeente Leuven, provincie Vlaams-Brabant	
Kadaster	Leuven, Afdeling 4, Sectie D, Perceel 684K, 689T, 689W	
Coördinaten	Noord: x: 172934.36; y: 173998.58	
	Oost: x: 172984.76; y: 173976.34	
	Zuid: x: 172946.29; y: 173931.03	
	West: x: 172934.98; y: 173970.88	
Projectcode BAAC Vlaanderen	2018-0851	
Bureau- onderzoek	Projectcode	2018G206
	Erkend archeoloog	Robrecht Vanoverbeke (2015/00022)
	Betrokken actoren	Camille Krug (archeoloog)
	Betrokken derden	N.v.t.

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2017a

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)²

² AGIV 2017d

1.1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving.

1.1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein aan de Janseniusstraat te Leuven zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van verhardingen en gebouwen) die qua omvang een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Leuven, Janseniusstraat 2* bedraagt ca. 1.760 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

Daarnaast werd voor de directe omgeving waarden voor 'beschermd onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

Aangezien de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt, de ingreep minstens 100 m² bedraagt en het plangebied in een woon- of recreatiegebied ligt én binnen een archeologisch vastgestelde zone, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze bekrachtigde archeologienota wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

1.1.4 Huidige situatie en plaatsbezoek

Het plangebied is op heden nog volledig bebouwd en huisvest een basisschool. Binnen het terrein bevinden zich momenteel verschillende gebouwen de vrije zones rondom zijn verhard (Figuur 6). Deze hoofdgebouwen zijn onderkelderd tot een diepte van ca. 1.5 m (Figuur 7 en Figuur 8) en hebben samen een oppervlakte van ca. 687 m². De omliggende verharde zones, nl. de speelplaats, verstoort de bodem tot een diepte van ca. 0.4 m en dit over een oppervlakte van ca. 1.076 m². Op verschillende locaties is de verharding overdekt met een luifel of een afdak. Dit heeft echter geen noemenswaardige impact op de bodem.

Op vrijdag 28 september 2018 werd een plaatsbezoek uitgevoerd door BAAC bvba. Samen met de initiatiefnemer werd de onderzoekslocatie bezocht en de mogelijkheden en knelpunten voor een verder vooronderzoek besproken. Op het moment van het plaatsbezoek was de archeologische waardebeoordeling van het terrein immers reeds gemaakt en de noodzaak voor een verder vooronderzoek reeds mondeling geadviseerd. Vanuit de initiatiefnemer kwam de expliciete vraag om het voorgestelde verdere vooronderzoek uit te voeren tijdens een schoolvakantie, daar er zich nog een onderwijsinstelling bevindt.

Figuur 3: Zicht op de bestaande spaalplaats, met rechts de luifel. Foto richting oosten (@BAAC bvba)

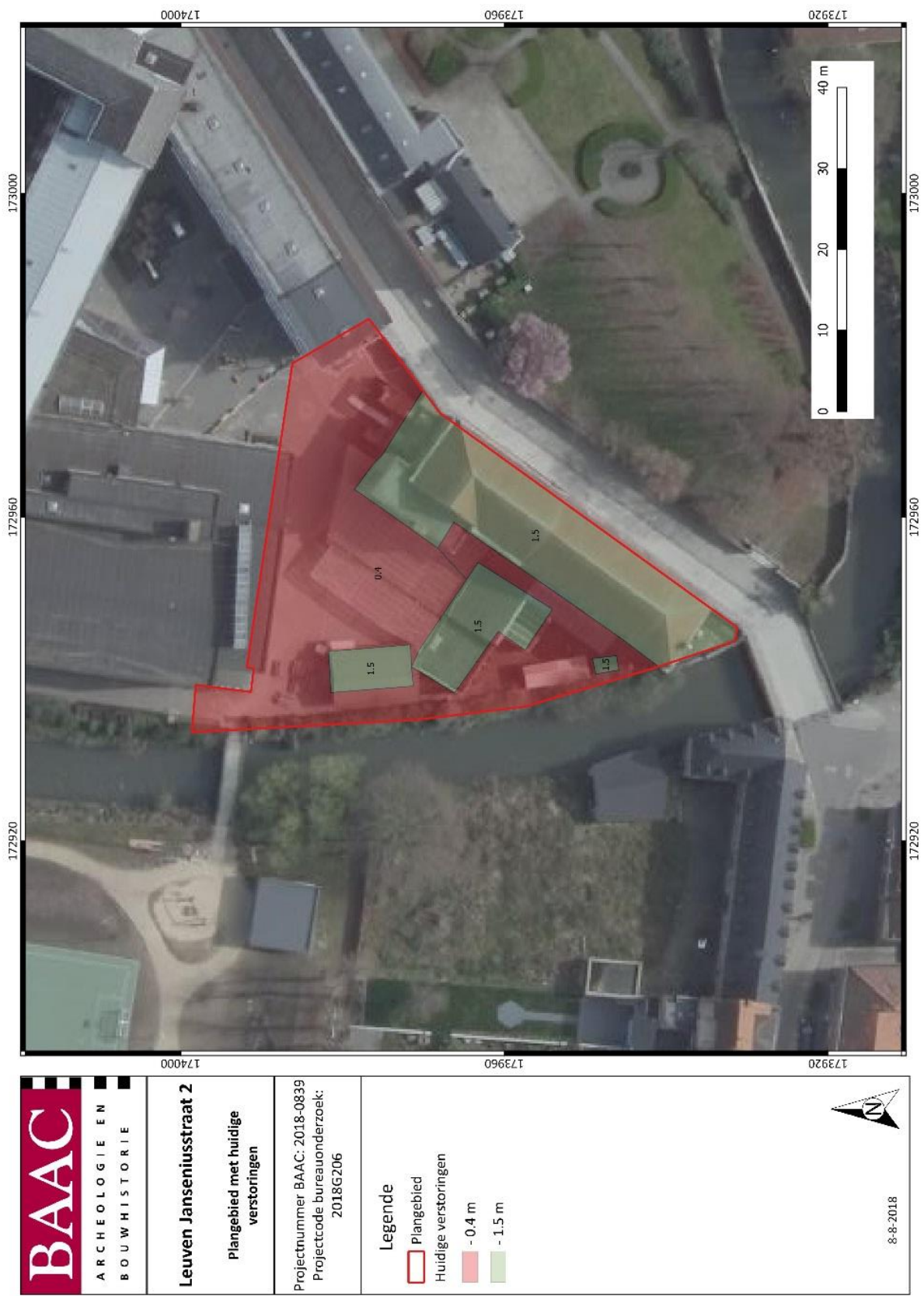

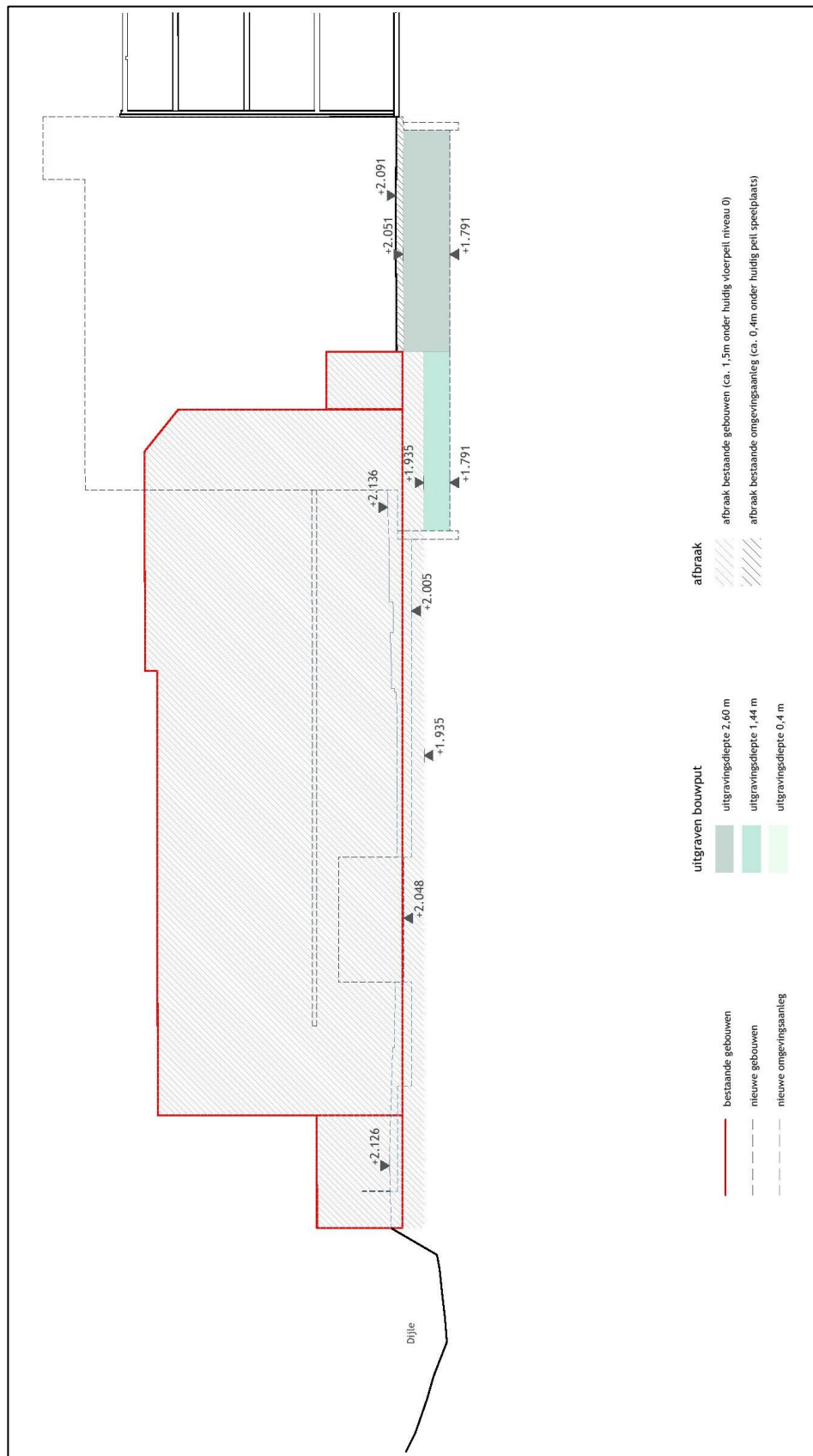
Figuur 4: De zone onder de centrale luifel. Foto richting noorden (©BAAC bvba).

Figuur 5: Zone langs de oever van de Dijle, ingeklemd tussen de schrijwerkerij en sanitair (zie Figuur 6). Foto richting noorden (©BAAC bvba).

Figuur 8: Snede van het terrein met huidige gebouwen⁵

⁵ Plannen aangebracht door initiatiefnemer

De huidige gebouwen binnen het plangebied worden volledig afgebroken. In de noordelijke helft van het terrein wordt een nieuw complex opgetrokken met een oppervlakte van ca. 729 m². Dit nieuwe complex wordt volledig onderkelderd tot een diepte van 3m onder maaiveld (Figuur 11).

Het resterende deel van het terrein zal bedekt worden door verharding. Daar waar reeds gebouwen zijn afgebroken zal geen supplementaire bodem worden afgegraven. De plaatsing van verhardingen zal namelijk niet dieper dan 0.8 m onder het maaiveld reiken en de afbraakput zal reeds 1.5 m diep zijn. Rondom de afgebroken gebouwen zal de bodem tot een diepte van 0.4 m onder de huidige speelplaats (0.8 m diep in totaal) worden afgegraven over een oppervlakte van 320 m².

Een deel van de verharding wordt overdekt. Hiervoor worden 11 funderingszolen geplaatst met een oppervlakte van 1.5 m². De funderingszolen liggen langs de oostelijke grens van het plangebied op een afstand van ca. 2 m van elkaar. Twee van de palen liggen meer centraal, op 3.5m van de overige funderingszolen. Deze vallen allen binnen de afbraakput van de bestaande gebouwen en zullen niet dieper reiken dan de bestaande verstoring. Hiervoor wordt dus geen verdere bodem geroerd.

Ter hoogte van het toekomstige gebouw wordt de bodem dus over het gehele oppervlakte tot een diepte van 3 m onder het maaiveld afgegraven (729 m²). Ter hoogte van de huidige gebouwen zal de ondergrond al verstoord zijn tot minstens 1.5 m diepte (171 m²). Hieronder wordt de onverstoorde bodem een extra 1.5 m diep verstoord. Ter hoogte van de verharding, die tot een diepte van 0.4 m reikt (558 m²), zal de ongeroerde bodem 2.6 m diep verstoord worden. Ter hoogte van de toekomstige verharding wordt ter hoogte van de te slopen gebouwen geen verdere grond afgegraven. Daar waar momenteel enkel speelplaats aanwezig is wordt na de verwijdering ervan nog 0.4 m dieper gegraven voor de aanleg van de nieuwe verharding en dit voor 320 m².

Figuur 10: Plangebied op het inplantingsplan met dieptes van de te verstoren bodem.⁸

⁸ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 11: Doorsnede van de toekomstige inplanting⁹

⁹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

1.1.6 Randvoorwaarden

Het geadviseerde proefputtenonderzoek (zie verder) wordt om juridische en economische redenen in een uitgesteld traject geplaatst, wel nog voor de sloop van de bestaande gebouwen. De gebouwen binnen het onderzoeksgebied huisvesten op heden immers een school. Periodes waarin het veldwerk kan worden uitgevoerd zijn om veiligheidsredenen aldus eerder schaars. De initiatiefnemer wenst ook niet te wachten tot na de sloop om toch in een zo vroeg mogelijk stadium van het ganse bouwproject een klare kijk op de archeologie te hebben. Het verdere traject wordt uitvoerig uitgeschreven in het Programma van Maatregelen.

1.2 Werkwijze en strategie

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

1.2.1 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de bewaringstoestand van deze waarden?
- Betreft het behoudenswaardige archeologische waarden?
- Wat is de relatie tussen deze waarden en het landschap?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

1.2.2 Heuristiek

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart

- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.¹⁰

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Vandermaelenkaart
- Kaart van Deventer
- Historische kaart uit 1612-1646 (Johannes Bleau)
- Historische kaart uit 1730
- Primitief kadaster (1830-1834)
- Kaart van Leuven (1911)
- Topografische kaart (1955)

De CAI-kaart wordt weergegeven met het grootschalig referentiebestand als onderkaart. De onmiddellijke omgeving rondom wordt op de Ferraris-, Atlas der Buurtwegen, Popp- en Vandermaelenkaart besproken. De beschrijving gebeurde onder meer op basis van de legende uit *België in kaart*.¹¹ Indien er een bijzondere locatie op te merken is, wordt deze, indien mogelijk, vernoemd bij naam en uitgebreider beschreven. De historische en archeologische kaarten worden gebruikt om een historisch-archeologische interpretatie van de locatie te bekomen.

¹⁰ CARTESIUS 2017

¹¹ BEYAERT et al. 2006

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

1.3 Assessmentrapport

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

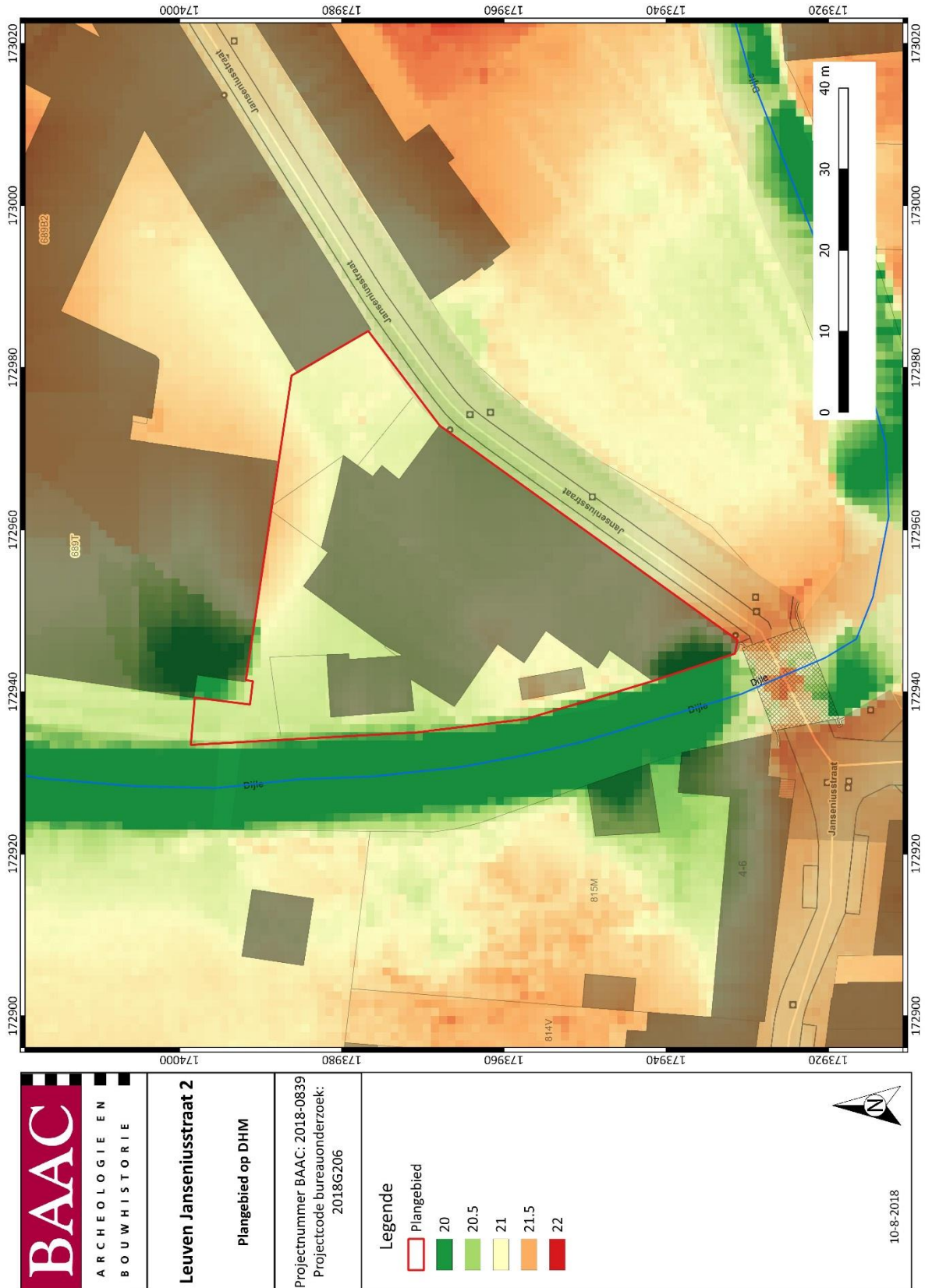
1.3.1 Landschappelijk kader

Hieronder volgt een overzicht van het grondgebruik en de aardkundige, hydrografische en fysisch-geografische gegevens van het plangebied.

Topografische situering

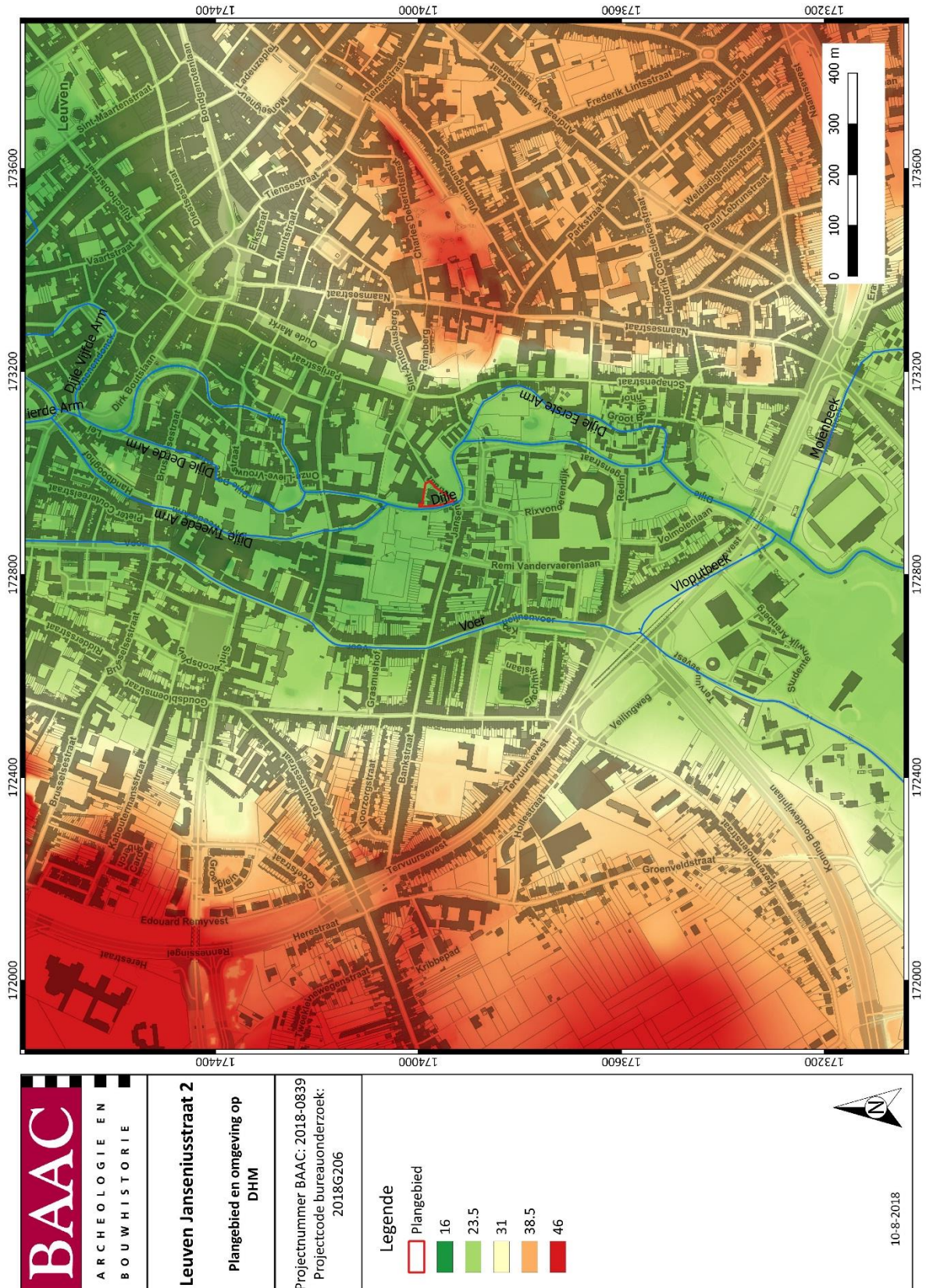
De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Figuur 1. Het plangebied Janseniusstraat 2 ligt aan de Janseniusstraat, binnen het historische stadscentrum van Leuven. Het terrein grenst aan de oostelijke oever van de Dijle en ligt ten noorden en ten zuiden van twee aftakkingen van de rivier in twee verschillende armen. Het projectgebied bevindt zich binnen de campus van het Parideansinstituut, een middelbare school.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 20 en 50 m + TAW (Figuur 13). Het plangebied zelf bevindt zich in de Dijlevallei, op het laagste punt, op een hoogte van ca. 20 m + TAW (Figuur 12). Het terrein stijgt naar het oosten toe, waarna het tegen de oostelijke grens van het gebied weer daalt. Ten oosten van het plangebied is een lokale ophoging in het landschap op te merken.

Figuur 12: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)¹²

¹² AGIV 2017b

Figuur 13: Plangebied en omgeving op het DHM¹³

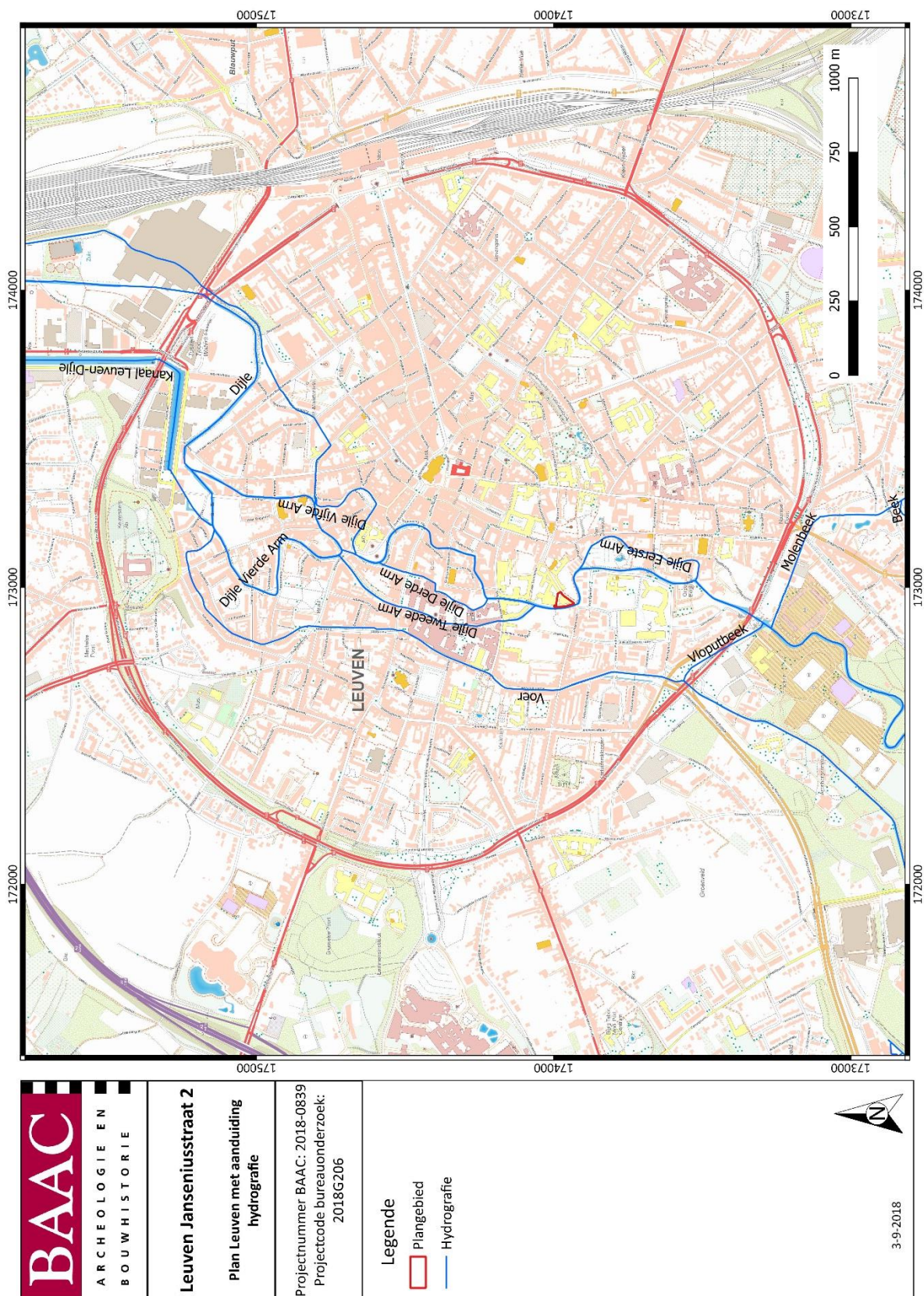
¹³ AGIV 2017b

Landschappelijke en hydrografische situering

Leuven ligt op het raakpunt van drie geografische gebieden: de vlakte van Laag-België in het noorden en noordwesten, de heuvels van het Hageland in het oosten en het Brabantse leemplateau in het zuiden en het zuidwesten. De historische stadskern heeft zich gevormd op de plaats waar de rivier de Dijle werd gekruist door een oude Romeinse weg die Tienen met Elewijt verbond. De Dijle ontspringt ten zuiden de stad op het Brabantse plateau. De rivier en haar bijrivieren snijden zich diep in het plateau in, om vervolgens bij het verlaten van het plateau door de stad te stromen waar zich in de alluviale vlakte een aantal zijarmen en eilanden gevormd hebben. De stadskern ligt zowel in de alluviale vlakte van de rivier als op de hogere, afgevlakte delen van het plateau, zodat binnen de stad steile hellingen voorkomen.¹⁴

Het onderzoeksgebied is gelegen in het bekken van de Dijle, onderdeel van het stroomgebied van de Schelde. Ten westen van het onderzoeksgebied lopen de Voer en de Dijle. De meest westelijke waterloop is de Voer die als beek ontspringt in het Zoniënwoud bij Tervuren. Het deelbekken van de Voer omvat nagenoeg heel het grondgebied van de gemeenten Tervuren en Bertem en het westelijke deel van Leuven. De Voer mondt in Leuven uit in de Dijle. De meest oostelijke waterloop is de Dijle met van zuid naar noord arm één, twee, drie, vier en vijf (Figuur 14). De Dijle heeft een lengte van 86 kilometer en ontspringt in Houtain-le-Val. vervolgens stroomt de Dijle in noordoostelijke richting Leuven binnen. Uiteindelijk gaat de Dijle, vlak nadat de Zenne in haar loop uitmondt, in Rumst samen met de Nete over in de Rupel.

¹⁴ VAN UYTVEN 1980, 15-18.

Figuur 14: Plangebied aangeduid op plan van Leuven met aanduiding waterwegen¹⁵

¹⁵ AGIV 2017a

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

Op basis van de *Databank Ondergrond Vlaanderen*¹⁶ wordt het tertiair substraat binnen het plangebied gevormd door de Formatie van Kortrijk (Ko) (Figuur 15). Deze wordt omringd door de Formatie van de Zanden van Brussel (Br). Naast deze formatie komen in de onmiddellijke omgeving ook nog de Formatie van Lede (Ld), Sint-Huibrechts-Hern (Sh) en Diest (Di) voor.

Tijdens het Tertiair (66,0-2,58 miljoen jaar geleden) zijn deze verschillende klei- en zandformaties op elkaar afgezet in een periode waarin ons land onderhevig was aan de invloed van de zee die opeenvolgend het land binnentrok en zich nadien weer terugtrok.¹⁷ De zanden van de Formatie van Diest waren de laatste die tijdens dit proces van transgressie en regressie werden afgezet. De formatie werd in de vorm van zandbanken afgezet op zeevloer. Na het terugtrekken van de zee bleven deze zandbanken achter als getuigenheuvels van de oude zeebodem zoals die er ongeveer vijf miljoen jaar geleden moet hebben uitgezien. De bewaring van deze fossiele zeebodem werd mogelijk gemaakt door de snelle oxidatie van het glauconiethoudende zand, waardoor harde, moeilijk erodeerbare zandsteenbanken werden gevormd die de onderliggende sedimenten tegen erosie beschermden.¹⁸ De Zanden van Diest vinden we terug op de getuigenheuvels in het Hageland op locaties zoals Kesselberg, Pellenberg en Everberg, waarbij het toponiem uitdrukking geeft aan het geomorfologische effect van deze zanden.¹⁹ Op plaatsen waar de harde korst van de Formatie van Diest minder dik was, werd deze tijdens het quartair weg geërodeerd onder invloed van rivieren en kwamen de onderliggende tertiaire sedimenten aan het oppervlak te liggen. Op de tertiairgeologische kaart is dit duidelijk zichtbaar aan de randen van de getuigenheuvels waar opeenvolgend verschillende formaties, zoals de Formatie van Bilzen en de Formatie van Sint-Huibrechts-Hern, voorkomen.²⁰

De Formatie van Kortrijk is de oudste formatie van uit het Eoceen. De Formatie van Kortrijk komt aan de oppervlakte voor onder het Quartaire alluvium van de Dijle en in de valleien van andere beken waar de erosie tijdens de huidige landschapsvorming zich het diepst heeft voortgezet. Het betreft grijze klei met siltige en fijnzandige tussenlagen die tijdens een periode van getijdewerking is afgezet.²¹

De Formatie van de Zanden van Brussel, die in het grootste deel van het Dijlebekken als Tertiair substraat worden aangetroffen, werden afgezet in een periode van transgressie tijdens het Eoceen (56,0-33,9 miljoen jaar geleden). Het betreft geelgrijs zand dat kalkhoudend is en waarin kiezel- en kalksteenbanken voorkomen. Deze kalksteen werd -en wordt nog steeds- gewonnen en gebruikt voor het optrekken van menig gebouw in de streek rondom Leuven.²² Ook het zand van de Formatie van Brussel werd/wordt ontgonnen voor de bouwsector. Afhankelijk van hun specifieke korrelgrootte eigenschappen en hun glauconietgehalte of kalkinhoud worden ze voor verschillende doeleinden in de bouwsector aangewend.²³

Ook typisch voor de Zanden van Brussel zijn de zogenaamde grotstenen.²⁴ Het zijn verkiezelde onregelmatige zandsteenknollen van ongeveer tien tot twintig centimeter diameter. Deze knol-, buis- en wormvormige zandstenen zijn gevormd door verstening van bioturbate sporen (graafsporen van kreeftjes en wormen). Ze staan bekend als grotstenen omwille van de vele kleine grotten die er mee gemaakt werden en waarin dan een Maria beeld als devotie werd opgesteld. Ze worden ook wel eens als bouwsteen teruggevonden in lokale gebouwtjes.²⁵ De Formatie van Lede werd eveneens tijdens

¹⁶ DOV Vlaanderen, 2015a.; DE GEYTER. 2001.

¹⁷ DE GEYTER, 2001, 9-10.

¹⁸ DE GEYTER. 2001, p 38.

¹⁹ DE GEYTER. 2001, p 38.

²⁰ DE GEYTER. 2001, p 11, 33-34, 35-36.

²¹ DE GEYTER. 2001, p 28-30.

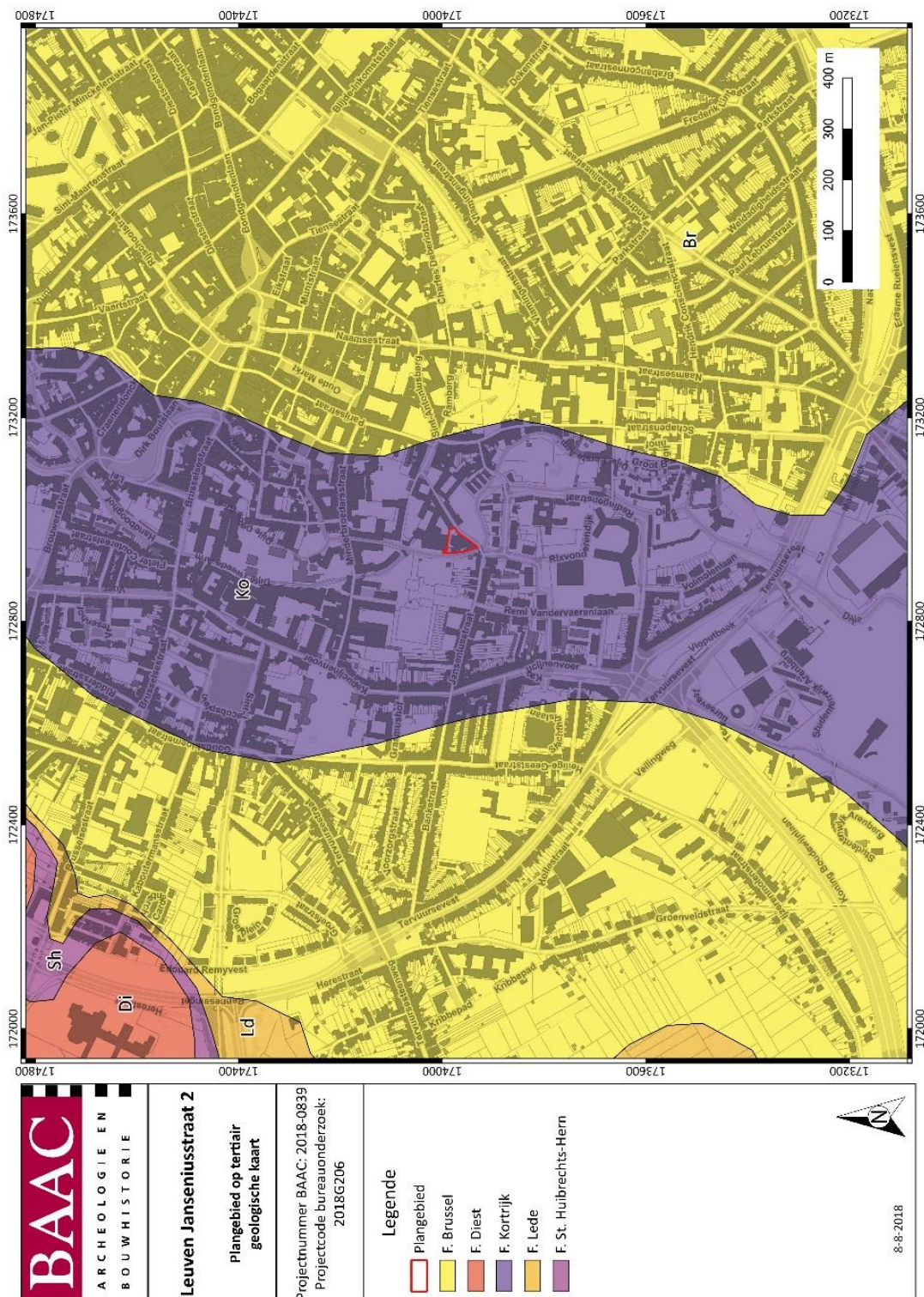
²² DE GEYTER. 2001, p 11, 33-34, 35-36.

²³ DE GEYTER. 2001, p 40.

²⁴ DE GEYTER. 2001, p 42.

²⁵ NIJS ea. 1996, 89-90

het Eoceen afgezet en verschilt weinig met de Zanden van Brussel. Het bestaat uit gelig zand waarin kalkzandsteenbanken voorkomen. De bouwstenen zijn bekend als Kalkzandsteen van Balegem of Ledesteen.²⁶

Figuur 15: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart²⁷

²⁶ DE GEYTER. 2001, p 32.

²⁷ DOV VLAANDEREN 2017b

Quartair

Aan het begin van het Quartair was Midden-België een tertiaire kustvlakte, die stilaan werd opgeheven, maar waar anderzijds ook erosie plaatsvond onder invloed van rivieren. Dankzij de aanwezigheid van de ijzerzandsteenbanken uit het Diestiaan konden de Diestiaanheuvels het meeste weerstand bieden aan de fluviatiele erosie, waardoor zij als kammen uit het reliëf bleven steken. De eerste fase van het Quartair, het Pleistoceen (2,58 miljoen tot 11,7 duizend jaar geleden), werd gekenmerkt door een cyclische afkoeling van het klimaat tijdens de IJstijden. Tijdens de winters was de ondergrond bevroren en tijdens de zomers, die kort maar relatief warm waren, ontdooide enkel de bovenste grondlaag. De overwegende noordnoordwest winden brachten sneeuw, leem en zand mee dat opgewaaid werd uit de blootliggende sedimenten die niet door het plantendek werden vastgehouden. Dit materiaal werd weer afgezet zodra de wind haar energie moest verbruiken om over reliëfhindernissen te komen. Zo werd Midden-België bedekt door een zandleem- tot leemmantel, waarbij het iets zwaardere zandleem eerder werd afgezet dan het leem. De leem en zandleem in onze streken is hoofdzakelijk afgezet tijdens de laatste ijstijd, het Weichseliaan. In de buurt van Leuven komt zowel leem als zandleem voor.²⁸

Het hier op volgende Holocene (11,7 duizend jaar geleden tot heden) wordt gekenmerkt door een opwarming van het klimaat. Deze klimaatsverbetering had belangrijke gevolgen: het afsmelten van de enorme ijsmassa's, de verhoging van het zeeniveau en het vervangen van de toendra door een bosvegetatie. Dit had zijn weerslag op de holocene morfologie enerzijds door sedimentatie van het alluvium, die zorgde voor de opvulling van de dalen, en anderzijds door erosie onder de vorm van ravinatie. Ook menselijke activiteiten, zoals landbouw en ontbossing, hadden invloed op het landschap en de bodemvorming.²⁹

Volgens de quartairgeologische kaart komen er binnen het plangebied fluviatiele afzettingen uit het Laat-Pleistoceen (profieltype 3a) voor (Figuur 16).³⁰ Deze fluviatiele afzettingen van leem, zandige leem en venige leem zijn allemaal afgezet onder invloed van de rivier de Dijle. De dikte van de quartaire lagen is sterk verschillend. De eolische afzettingen op de hellingen bereiken een maximale dikte van een paar meter, maar kunnen op sommige plaatsen ook volledig ontbreken. De alluviale afzettingen in de valleien kunnen maximaal zelfs meer dan tien meter dik zijn.³¹

Ten oosten van het plangebied bevindt zich Profieltype 1. Het gaat om eolische afzettingen uit het Laat-Pleistoceen (Weichseliaan). Het betreft zandleemafzettingen die tijdens de laatste ijstijd werden afgezet en waarop geen Holocene afzettingen voorkomen. Profieltype 1a, dat we ten westen van het plangebied aantreffen, bestaat uit Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie.

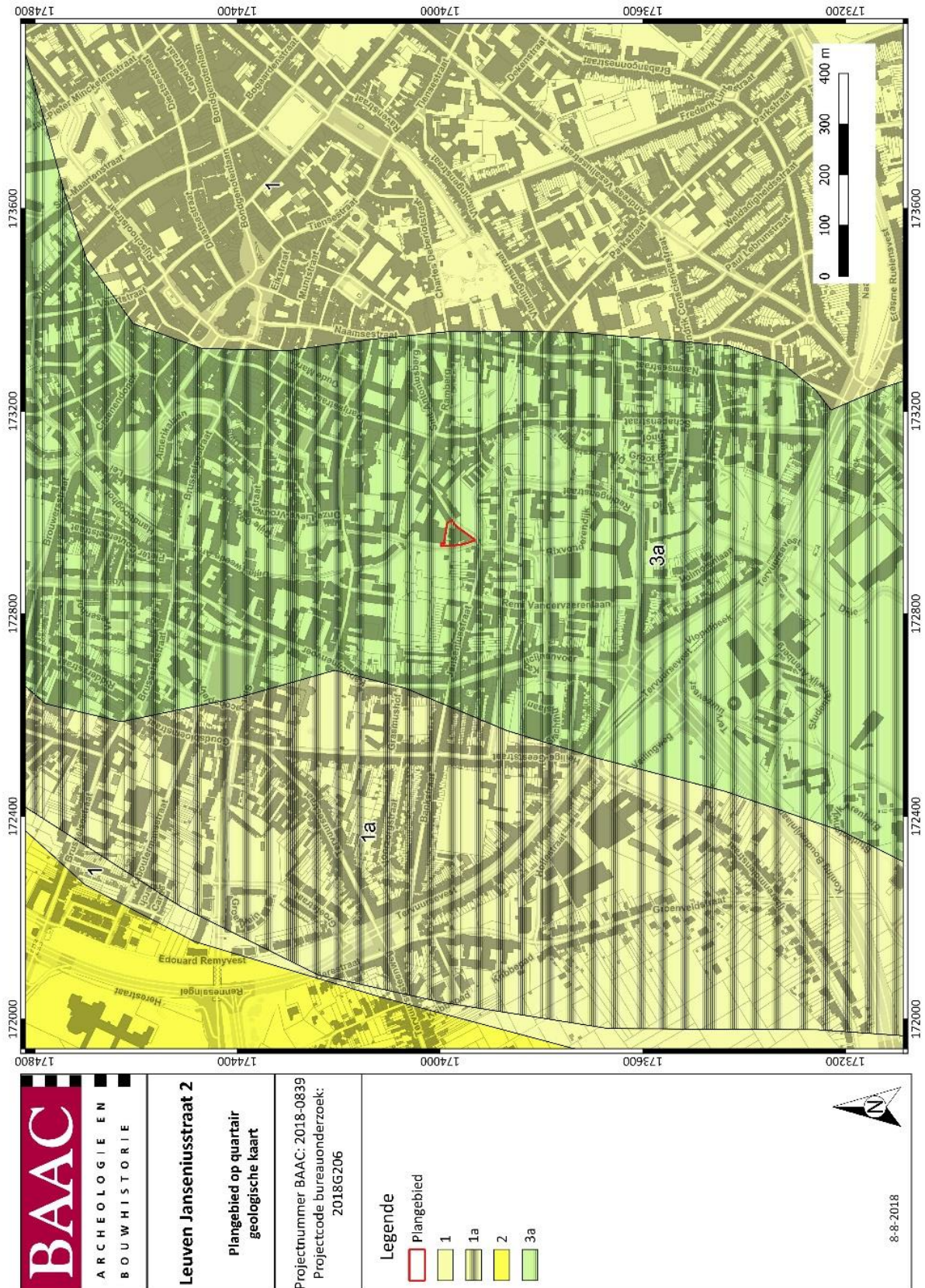
Op de quartair geologische kaart met schaal 1:50.000 wordt het plangebied gekarteerd als Profieltype 2 (Figuur 17). Bij dit type wordt het Veen van Rotselaar bedekt door venige kleiige leem van Korbeek-Dijle. Dit ligt onder leem en zandige leem van Rotspoel waarin soms schelpengruis terug te vinden is. Deze lagen dateren uit het Vroeg-Pleistoceen (Tardiglaciaal).

²⁸ GOOSSENS E., 2007, p 28-29, 35, 36-37.

²⁹ GOOSSENS E., 2007, p 27-28, 31, 39-37.

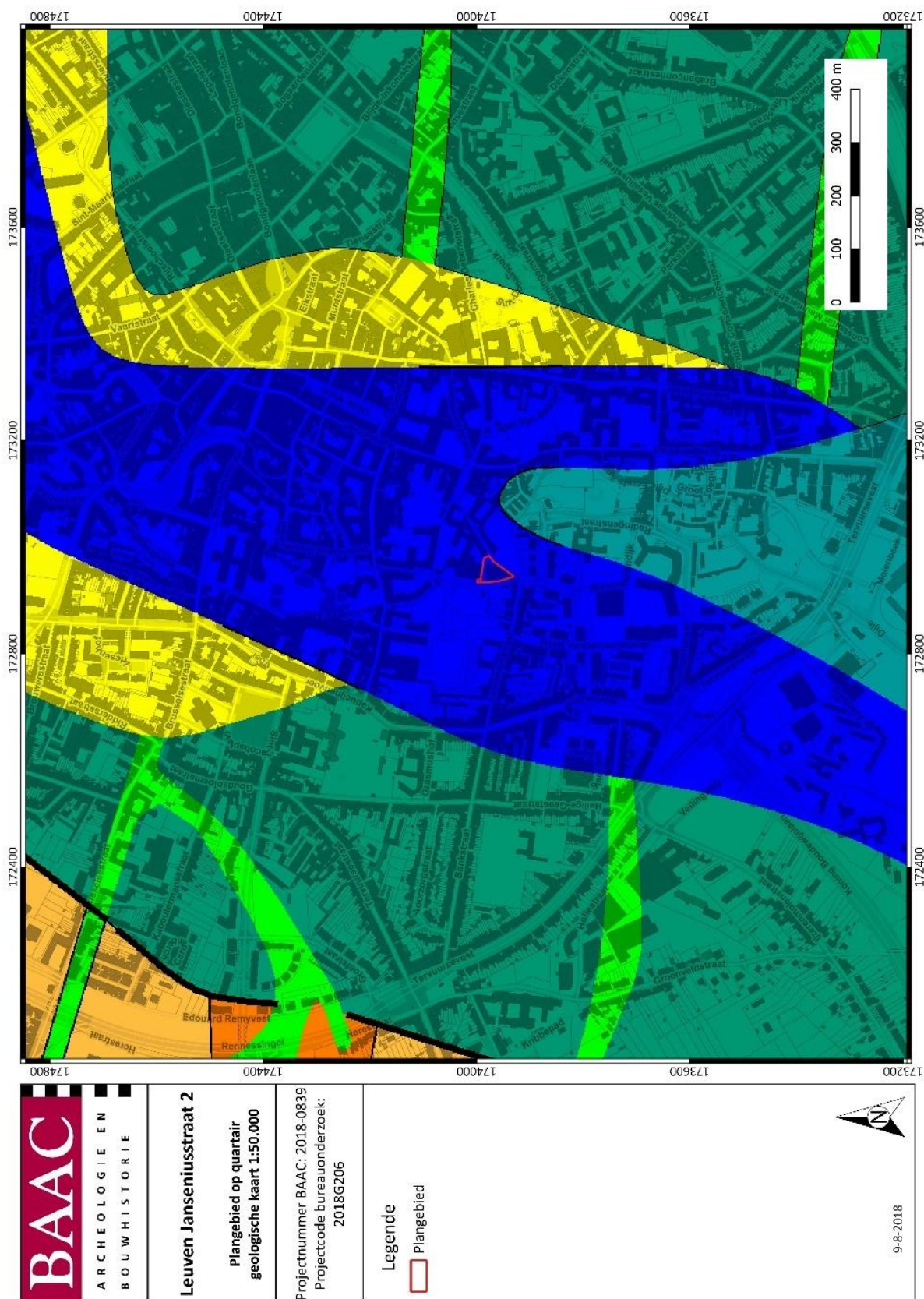
³⁰ DOV Vlaanderen, 2015b.

³¹ DE GEYTER, 2001, p. 11.

Figuur 16: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000³²

³² DOV VLAANDEREN 2017c

Figuur 17: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000³³

³³ DOV VLAANDEREN 2017c

3a	
FH	
ELPw en/of HQ	*
FLPw	◇

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.

◇ De karteereenheid ontbreekt mogelijk in sommige delen van de beekvalleien buiten de Vlaamse Vallei en haar uitlopers.

FH Fluviale afzettingen (organochemisch en primair inclus), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).

ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

FLPw Fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

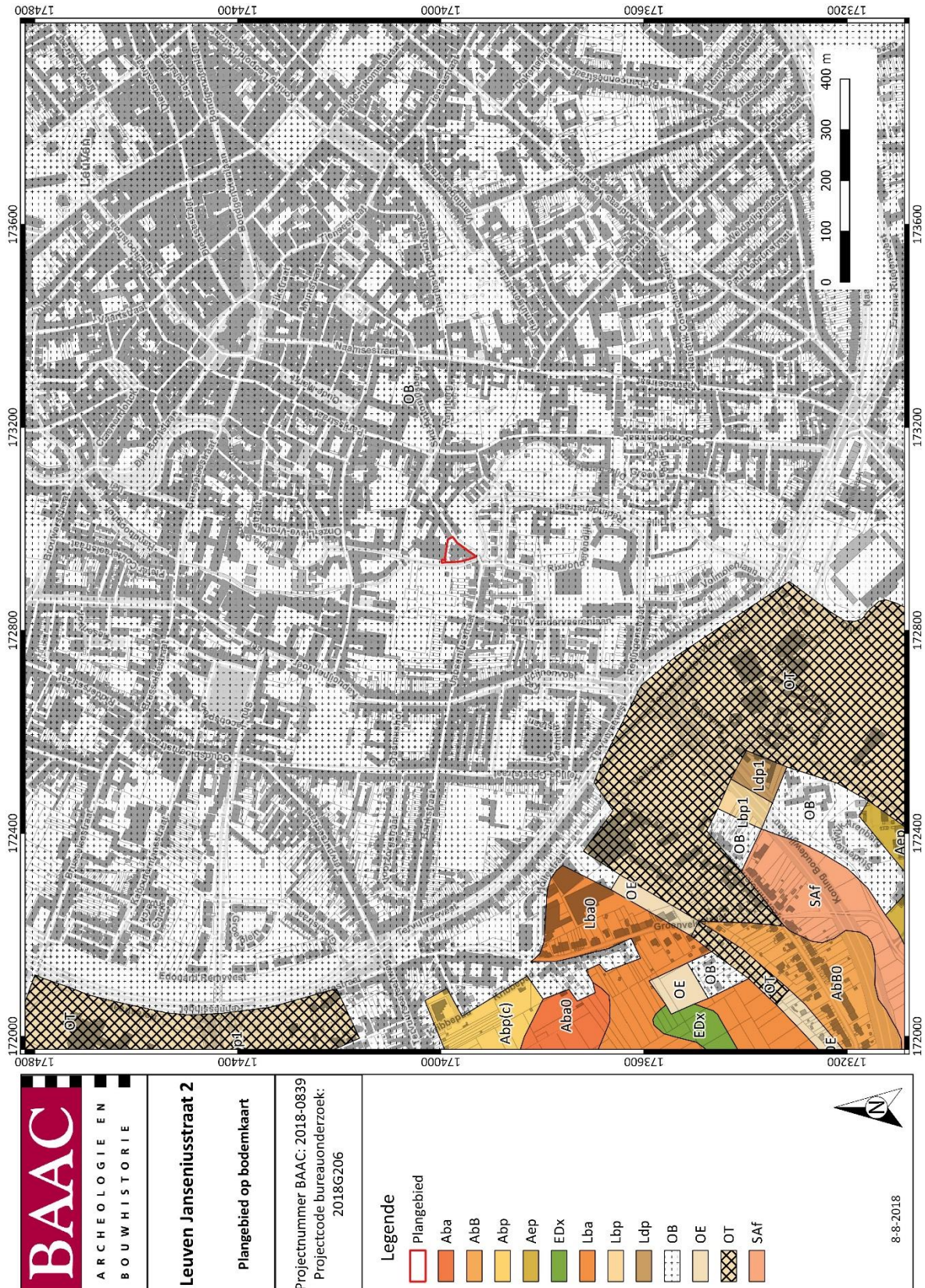
Figuur 18: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied³⁴

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als bebouwde zone (OB) omdat het onderzoeksgebied is gelegen binnen het stadcentrum van Leuven (Figuur 19). Aangrenzend hieraan treffen we ten zuid- en noordwesten van het onderzoeksgebied sterk afgegraven gronden aan.

Ten westen van de stad, op de heuvel van Gasthuisberg, vinden we voornamelijk droge leembodems met textuur-B horizont (Aba1) terug. Er zijn eveneens droge en matig natte zandleembodems aanwezig. De droge bodems hebben een textuur-B horizont terwijl de matig natte bodems geen profiel vertonen. Ook terug te vinden zijn droge leembodems zonder profiel (Abp1).

³⁴ DOV VLAANDEREN 2017c

Figuur 19: Plangebied op bodemkaart³⁵

³⁵ AGIV 2017a.

1.3.2 Historisch kader³⁶

1.3.2.1 Geschiedenis Leuven: Algemeen

De oudste vermelding van Leuven gaat terug tot een 11de eeuwse kopie van de *Annales Vedastini* uit 884, waar *Luuanium* (Luvanium) vermeld wordt. De naam van de stad Leuven gaat waarschijnlijk terug op de Voorgermaanse nederzettingsnaam *Lubbanion*, afgeleid van de persoonsnaam *Lubhanos*, wat de geliefde betekent. Leuven zou dan verwijzen naar de “woonplaats van Lubhanos” of “woonplaats van de geliefde”. Een andere verklaring is dat de naam is afgeleid van de Voorgermaanse waternaam *Lubana*, wat vertaald kan worden als “nederzetting bij het liefelijke water”.³⁷ Dit water verwijst dan naar de rivier de Dijle, die als een natuurlijke weg tussen de heuvels kronkelde en die vanaf Leuven bevaarbaar was. De naam van de rivier is afgeleid van *Thilia*, dat voor het eerst werd vermeld omstreeks 1008, maar waarschijnlijk nog verder teruggaat.³⁸ De oorspronkelijke naam zou opklimmen naar het Indo-Europese *Tira*, wat “moerassig” zou betekenen.³⁹ Het was op de strategische positie, bij de kruising van de rivier met een oude Romeinse weg, dat de stad zich vanaf de vroege middeleeuwen ontwikkelde.

1.3.2.2 Oudste bewoning tot en met de Romeinse tijd

De oudste resten van menselijke aanwezigheid in de buurt van Leuven zijn vrij beperkt. Het betreft lithische artefacten die op verschillende plaatsen in de omgeving gevonden zijn, zoals op de Kesselberg in Kessel-Lo en in het Heverleebos. In datzelfde bos zijn ook verschillende grafheuvels gekend uit de metaaltijden. Op de Kesselberg te Kessel-Lo kwamen bij opgravingen in 1959 ook nederzettingssporen uit de ijzertijd aan het licht. De sporen bestaan uit resten van een omwalde hoogtenederzetting en aardewerk uit de midden- en late-ijzertijd (400 v.Chr. en 25 n.Chr.).⁴⁰ Hoogtenederzettingen, ook wel *Oppida* genoemd, zijn typisch voor de midden- en late-ijzertijd en worden over heel Europa aangetroffen. Voor Vlaanderen zijn er maar vijf gekend, waaronder dit op de Kesselberg. Waarschijnlijk kende de streek rondom Leuven tijdens deze periode een verspreide bewoning en werden ook andere hoogtes en heuvelruggen in de Dijlevallei bewoond, maar tot op heden zijn hier nog geen sporen van aangetroffen.

Na de verovering door de Romeinen van onze contreien werd de Dijle aangeduid als grens tussen de Civitas Nerviorum en de Civitas Tungrorum. De twee hoofdsteden van deze Civitae, Bavay en Tongeren, waren gelegen langs de belangrijkste heirbaan van Gallia Belgica tussen Keulen en Boulogne. Een andere belangrijke as liep van Tongeren, via Tienen, naar Kortrijk. Het was een aftakking van deze laatste weg die doorheen het centrum van Leuven liep, de Dijle kruiste en Tienen met Elewijt verbond. De Brusselsestraat te Leuven, die vroeger als Steenstraat gekend was, zou een onderdeel van deze weg zijn.⁴¹ Bij opgravingen in deze straat in de jaren '80 van vorige eeuw werden daarenboven vondsten en sporen uit de Romeinse tijd aangetroffen. Het betref naast bouwmateriaal en een betonvloer ook ijzerslakken en lokaal vervaardigd aardewerk dat te dateren valt tussen 70 en 250 n.Chr.. Deze vondsten wijzen op een nederzetting die minstens gedeeltelijk in steen was opgetrokken en waar ambachtelijke activiteit plaatsvond.⁴² Het onderbouwt de hypothese dat er op de kruising van de Romeinse weg Tienen-Ellewijt met de Dijle een baanpost of *mansio* ontstond, waar de plaatselijke bevolking zich vestigde voor ambachtelijke en commerciële activiteiten.⁴³ Ook in de streek rondom de stad werden verschillende sporen uit de Romeinse Tijd aangetroffen. Het gaat daarbij vooral om sporen van agrarische activiteit die gelinkt kunnen worden aan de vruchtbare leemgronden in de

³⁶ Oorspronkelijke bron: DEMOEN, D., 2016.

³⁷ Vlaamse gemeentenamen, p. 147.

³⁸ GYSSELING, M., 271.

³⁹ KEMPENEERS P. 1983, 8.

⁴⁰ M.P.F. VERHOEVEN, 2015 109-112.

⁴¹ Inventaris onroerend erfgoed ID 100948 Brusselsestraat.

⁴² PROVOOST 1982: 44.

⁴³ VANDEKERCKHOVE V., 1996, 51.

omgeving. Op het site van Stenen Kruis in Bierbeek werd in 1979 een Romeinse villa opgegraven. Zowel op het site van Stenen Kruis als op andere plaatsen ten zuidoosten en zuidwesten van Leuven zijn eveneens sporen van de aanleg van *centuriatio*, een Romeinse vorm van landverdeling, geattesteerd.⁴⁴

1.3.2.3 Middeleeuwen

Zoals voor de meeste steden en gebieden in West-Europa is er weinig informatie gekend voor Leuven uit de periode van de vroege middeleeuwen. Er wordt melding gemaakt van een bezoek door Sint-Hubertus van Luik aan een Merovingische vicus in de 8ste eeuw.⁴⁵ De stichting van de Sint-Pieterskerk gaat mogelijk terug tot deze periode. Nadat Karel de Grote (742-814) en zijn zoon Lodewijk de Vrome (778-840) opnieuw voor stabiliteit hadden gezorgd in de Frankische gebieden, werd hun rijk na de dood van Lodewijk opgedeeld onder zijn drie zonen. Leuven was onderdeel van het koninkrijk van Lotharius, dat na diens dood in 855 nogmaals werd opgesplitst in drie delen. Het koninkrijk Lotharingen omvatte ongeveer de Nederlanden en de Elzas-Lotharingen. Omstreeks 900 werd het koninkrijk bij het Duitse Rijk gevoegd en kreeg het de status van Hertogdom.

In 870 wordt melding gemaakt van de graaf van Leuven, die een gebied onder zich had dat zich voornamelijk uitstreckte tussen de Dijle en de Demer. In 884 werd de Karolingische burcht van deze graaf ingenomen door de Noormannen, die er hun winterkamp vestigden.⁴⁶ De Noormannen werden pas in 891 verslagen en definitief verdreven na een veldslag die gewonnen werd door de Duitse koning Arnulf van Karinthië. De exacte locatie van de grafelijke residentie en het winterkamp van de Noormannen is tot op heden nog niet gekend, hoewel de hypothese bestaat dat deze gevestigd was in de buurt van het huidige Groot-Begijnhof. Deze hypothese komt voort uit een beschrijving van de Slag van Leuven in de *Annales Fuldenses*, de kroniek van de abdij van Fulda waarin Leuven als *Loven* vermeld staat.

De locatie van de grafelijke burcht wordt gezien als één van de twee kernen waarrond de latere stad Leuven zal groeien. De andere kern bevond zich op de rechteroever van de rivier rond de Sint-Pieterskerk op het kruispunt van de oude Romeinse weg met de Dijle. De eerste graaf van Leuven die bij naam vermeld wordt in de bronnen, is Lambert I (950-1015). De oorspronkelijke burcht werd onder zijn bewind verplaatst naar het 's Hertogeneland, dichterbij de Sint-Pieterskerk. Hijzelf en zijn opvolgers breidden het graafschap stelselmatig verder uit. Zo kwam het graafschap Brussel, het landgraafschap Brabant en het markgraafschap Antwerpen in het bezit van de graven van Leuven. In 1183 ontving Hendrik I van Brabant de titel, Hertog van Brabant.

Leuven, de residentieplaats van deze graven en hertogen, profiteerde van de ontwikkelingen en groeide vanaf de 11de eeuw uit tot een van de belangrijkste plaatsen binnen de Nederlanden. Door de gunstige ligging van Leuven langs de Dijle en de handelsroute Keulen-Brugge groeide de plaats uit tot een waar handelcentrum en in 1150 verwierf de bevolking van Leuven het marktrecht. Voornamelijk rond de huidige Oude Markt en de Vismarkt werden verschillende verkoophuizen en hallen opgericht. Bij opgravingen aan de Vismarkt werden bijvoorbeeld restanten aangetroffen van een kaaimuur en een houten steiger.⁴⁷ Doordat de Dijle pas vanaf Leuven stroomafwaarts bevaarbaar was, vormde deze haven de ideale overslaghaven voor goederen uit het omringende gebied. Van hieruit werden deze producten vervoerd naar andere steden zoals Mechelen en Antwerpen.

De graven en hertogen, voornamelijk Godfried I (1095-1139) en Hendrik I (1183-1235), lieten verschillende religieuze en openbare gebouwen optrekken. De romaanse Sint-Pieterskerk (omstreeks 1000), het Klein (1230) en Groot Begijnhof (1232), het Broodhuis (1140), het muntatelier (1156), de lakenhallen (1193) en het vleeshuis (1216) zijn hiervan enkele voorbeelden. In 1140 werd in de stad

⁴⁴ VANDEKERCKHOVE V., 1996: 42.

⁴⁵ LEMAIRE R., 1971: 216.

⁴⁶ VANDEKERCKHOVE V., 1996: 69

⁴⁷ HANSENS F., 1982; VERBEECK M., 1982.

ook een schepenbank ingesteld. De belangrijkste leenmannen, handelaren en ambachtslieden verenigden zich onder bescherming van de Sint-Pieterskerk en verkregen in 1160 het stadsrecht. Deze Sint-Pietersmannen vormden de vrije burgers van de stad Leuven. Omstreeks 1165 werd gestart met de bouw van de eerste stenen ringmuur met torens en stadspoorten. Onder het bewind van Hendrik I (1232) werd de grafelijke residentie nogmaals verplaatst, ditmaal naar de Keizersberg, die net ten noordwesten van de stad gelegen was. Ook nodigde hij de Tempeliers uit om zich op deze hoogte te vestigen. Bij opgravingen in 1943 werden reeds restanten blootgelegd van deze burcht en in 2011 werd de toegang tot de burcht onderzocht.⁴⁸

De grootste bloei kende Leuven in de 13de en 14de eeuw. Deze bloei hangt nauw samen met de enorme expansie van de lakenindustrie vanaf het tweede helft van de 13de eeuw, toen vanuit Vlaanderen veel textielarbeiders zich vestigden in Leuven. De handelaren kochten de wol in Engeland en voerden afgewerkte producten uit naar steden in heel Europa.⁴⁹ De bevolking nam enorm toe in deze periode en dit zorgde ervoor dat de ruimte binnen de eerste stadsmuur te krap werd. In 1356 werd een tweede, veel ruimere stadsomwalling gerealiseerd. Het gebied binnen deze omwalling raakte nooit volledig volgebouwd en werd gekenmerkt door een open bebouwing met ertussen tuinen, boomgaarden, landbouwbedrijven en industriële vestigingen.

Vanaf het tweede helft van de 14de eeuw raakte de stad langzaam in verval. Door een dispuut met hertog Jan I was de hertogelijke residentie reeds in 1268 verplaatst naar Brussel en verloor Leuven stilaan haar rol als leidende stad in het Hertogdom Brabant. Steden als Brussel en Antwerpen werden steeds rijker en de lakenindustrie en wijnhandel van Leuven raakte in verval. Dit zorgde tevens voor sociale spanningen en daarbij kwamen nog schermutselingen met Vlaanderen en de Brabantse Successieoorlog (1355). Door de oprichting van de universiteit in 1425 kende de stad een korte heropleving. Nijverheden en ambachten ontwikkelden zich terug opnieuw en er werden verschillende grote gebouwen opgericht. Vooral de zone rond de Grote Markt werd grondig aangepakt. De oude romaanse Sint-Pieterskerk werd verbouwd tot een grotere gotische kerk en ook het stadhuis en het Tafelrond, het centrum van de ambachten, werden opgericht. De opleving was echter van korte duur. Door opstanden en oorlogen op het einde van 15de eeuw en het begin van de 16de eeuw, kwam de stad terecht in een crisis. De macht in het hertogdom Brabant verschoof volledig naar Brussel en Antwerpen en door schulden en boetes ging de stad ook economisch door een diep dal. De 16de eeuw was, ondanks een periode van korte heropleving dankzij de broekdrukunst, een zwarte eeuw voor de stad Leuven. De bevolking verminderde, de prijzen van levensmiddelen stegen terwijl de lonen daalden, in 1878 heerste er een pestepidemie en de stad werd verschillende malen belegerd. De situatie stagneerde gedurende de 17de eeuw, maar Leuven bleef volledig onbelangrijk.

Vanaf de 18de eeuw en de opkomst van de industrie bloeide de stad terug op. Het economische hart van de stad verschoof naar de Vaartkom, waar in 1750 gestart werd met het graven van de Leuvense Vaart die Leuven verbond met Mechelen en Antwerpen. Ook werden er verschillende steenwegen aangelegd naar de omliggende steden en werden grote opslagplaatsen, zoals het Entrepot, gebouwd. De bedrijvigheid in de stad neemt toe en gilden en ambachten leefden weer op. Vooral de Leuvense brouwers kenden een enorme bloei en ook de universiteit trok weer meer studenten aan.

In de 19de eeuw onderging de stad een volledige transformatie door een nieuwe stadsontwikkeling onder leiding van stadsarchitect François-Henri Laenen. Vooral het gebied tussen de eerste en tweede omwalling werd volledig opnieuw ontwikkeld. De omwallingen, torens en poortgebouwen werden afgebroken en er werden nieuwe, rechtere en bredere straten en pleinen aangelegd. Na de Belgische onafhankelijkheid bloeide Leuven verder op en werd de stad ook verbonden met het spoornet. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de stad in brand gestoken door de Duitse bezetter, waardoor een groot deel van het centrum werd verwoest. Zo gingen de Sint-Pieterskerk en de universiteitsbibliotheek in

⁴⁸ REYGEL & WESEMAEL 2011; REYGEL 2012; WESEMAEL 2011

⁴⁹ VAN BUYTEN e.a. 1975: 19.

de vlammen op. Na de oorlog werden veel gebouwen afgebroken en vervangen door nieuwe en werden ook straten heraangelegd. Ook tijdens de Tweede Wereldoorlog had de stad te leiden onder het krijgsgeweld, ditmaal richtten bombardementen van de geallieerden veel schade aan.

1.3.3 Historiek onderzoeksterrein⁵⁰

Het plangebied bevindt zich in de Janseniusstraat, vernoemd naar Cornelius Jansenius (1585-1638). Deze theoloog was president van het Hollands College of heden Paridaensinstituut. De straat is recent hernoemd. De oorspronkelijke naam, Broekstraat, werd minstens vanaf 1347 gebruikt en verwijst naar het voormalige veenachtige karakter van het gebied. In die periode lag de straat buiten de muren van de stad en waarvan het werd afgescheiden door de Broekstraatpoort, afgebroken in 1769.

Het onderzoeksterrein bevindt zich op het terrein van het Paridaensinstituut. De geschiedenis van dit instituut begint in de 15^e eeuw samen met de oprichting van de universiteit van Leuven. Samen met de universiteit zijn diverse colleges opgericht om de studenten te huisvesten. Dit kwam meestal ter stand dankzij private personen die huizen en/of geld ter beschikking stelden van familie of streekgenoten. De colleges, gesticht door kloosterordes werden aangeboden aan studerende broeders. Het Hollands college, of voorganger van het Paridaensinstituut, behoorde tot de seminariecolleges die de functie hadden de priesters te vormen voor missies in protestantse gebieden.

Het college te Leuven is opgericht in 1617, na een ruzie tussen de bisdommen Haarlem en Utrecht over de stichting van Hollandse gemeenschapshuizen voor priesterstudenten. Het college was bestemd voor de vorming van clerus voor het bisdom Haarlem. Het college is geïnstalleerd in het voormalige patriciërshuis van de Leuvense familie Uten Lieminge. Dit pand is gebouwd in 1511 aan het huidige Peter Damiaanplein. Het perceel grensde in het westen aan de 12^e-eeuwse omwalling.

Door verschillende donaties wordt het Hollands college een van de omvangrijkste colleges van de universiteit. Door verbouwingen en uitbreidingen tussen 1754 en 1757 wordt dit prestige nog vergroot. Het 16e-eeuwse Hof van Uten Lieminge wordt toegevoegd om een imposante kwadraatstructuur te vormen.

Vanaf de opheffing van de universiteit in 1797 wordt het college overgenomen door de Régie des Domaines die er een administratief centrum van de Dijle in onderbrengt. In 1810 worden twee van de loten verkocht. De tuin wordt gescheiden van de gebouwen. Vanaf 1812 wordt door Juffrouw Paridaens een meisjesinternaat voor niet-betalende studenten ondergebracht in de gebouwen en vanaf 1835 komen de gebouwen in het bezit van de gemeenschap. De gebouwen zijn weer aangesloten aan het tuinperceel dat al in 1814 werd aangekocht. Vanaf 1835 tot het einde van de 19^e eeuw zijn de gebouwen stilletjes aan vergroot door het groeiende aantal leerlingen. Meer recente ingrepen beperken zich tot onderhouds- en herstellingswerken.

1.3.4 Cartografische bronnen

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor

⁵⁰ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2017.

de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Kaart van Jacob van Deventer (ca. 1550-1565)

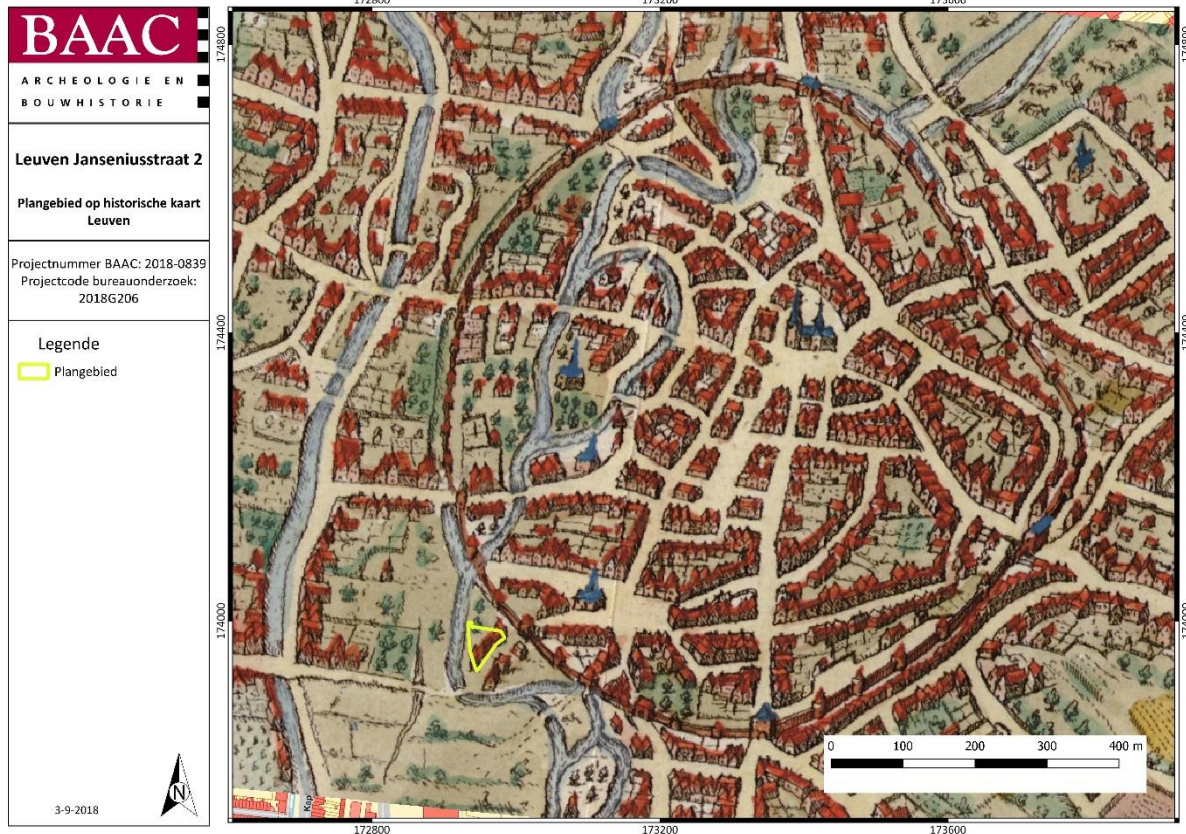
De oudste bruikbare cartografische bron voor het onderzoeksgebied is de kaart van Jacob van Deventer uit 1550-1565 (Figuur 20). Op deze kaart maakt het onderzoeksterrein deel uit van lintbebouwing met achterliggende erven langs de Janseniusstraat. Details over deze bebouwing worden niet op de kaarten weergegeven.

De Janseniusstraat bevindt zich tussen de Dijle en de eerste stadsomwalling. De straat loopt de stad in via een stadspoort, op enkele tientallen meters ten oosten van het plangebied. De bewoning van de Janseniusstraat toe behoorde bestond rond 1550-1556 nog volledig uit lintbebouwing met achtererven. De situatie op de kaart uit 1612-1646 is grotendeels gelijkaardig gebleven (Figuur 21).

Figuur 20: het onderzoeksterrein weergegeven op de kaart van Jacob van Deventer (1550-1565: Rouselberch, ter Banck, Hever, Parck) (schaal onbekend, analoog, ca. 1550-1556).⁵¹

⁵¹ CARTESIUS 2016.

Figuur 21: Iovanium, Brabanticarum urbium caput, unica Musarum ac praestantissimarum artium sedes, optatissimumque domicilium door Johannes Blaeu, 1583 (schaal onbekend, analoog).⁵²

Historische kaart van Leuven uit 1730

Op deze kaart is de situatie eveneens gelijkaardig (Figuur 22). De erven staan met meer detail aangeduid, hoewel het om een generische aanduiding van achtererven kan gaan. Op deze kaart staat meer lintbebouwing gekarteerd dan op de voorgaande kaarten. De stadspoort in het verlengde van de huidige Janseniusstraat is duidelijk te herkennen.

Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.⁵³

Op de Ferrariskaart (Figuur 23) is te zien dat het plangebied grotendeels onbebouwd is. In tegenstelling tot de voorgaande kaarten is enkel in de zuidelijke uithoek een klein rechthoekig gebouw te herkennen. De oevers van de Dyle worden begrensd door een rij loofbomen. Ten zuiden van het plangebied staat een brug gekarteerd op een locatie die tegenwoordig nog steeds als brug wordt gebruikt. De omwalling is op de Ferrariskaart nog steeds te herkennen. Aan de andere zijde van de aangrenzende straat is, het Iers college te herkennen, gesticht in 1617. Ter hoogte van het college is de stadsomwalling gesloopt.

⁵² CARTESIUS 2016.

⁵³ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2016

Primitief kadaster (1830-1834)

Op het primitief kadaster is te zien dat binnen het plangebied een gebouw is toegevoegd ten zuiden van het gebouw dat op de Ferrariskaart afgebeeld staat (Figuur 24). Ten noorden van het terrein is de stadsomwalling nog steeds aangeduid. Deze is echter afgebroken ten oosten van de Janseniusstraat, op deze kaart 'Rue du Marais' genaamd. Op het primitief kadaster is duidelijk te zien dat de Janseniustoren deels opgebouwd is uit een toren van de omwalling.

Vandermaelen (1846-1854)

Een volgende bron zijn de Vandermaelenkaarten (Figuur 25), die gemaakt zijn door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) *Carte topographique de la Belgique* is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.⁵⁴

Ter hoogte van het plangebied wordt dezelfde situatie als op het primitief kadaster afgebeeld. De omwalling is duidelijk afgebeeld en loopt op deze kaart ten oosten van de Janseniusstraat door.

Kaart van Leuven (1911)

Op de kaart uit 1911 is de omwalling niet meer aangeduid. Binnen het plangebied zijn de details van de bebouwing niet waar te nemen (Figuur 26). Wel is het Paridaensinstituut te herkennen en staat het plangebied binnen de bebouwde zone weergegeven. Het is niet duidelijk of het gehele oppervlakte bebouwd is. Aan de westelijke kant van de Dijle is een groenzone gekarteerd. Dit komt overeen met het huidige Janseniushof. Eveneens aan op de westelijke oever van de rivier, ten zuidoosten van het plangebied is de Redingemolen⁵⁵ aangeduid.

Topografische kaart (1955)

Op deze kaart is voor het eerst gebouwen te zien die niet grenzen aan de Janseniusstraat (Figuur 27). Dit is het begin van de ontwikkeling van de huidige schoolgebouwen aanwezig op het terrein.

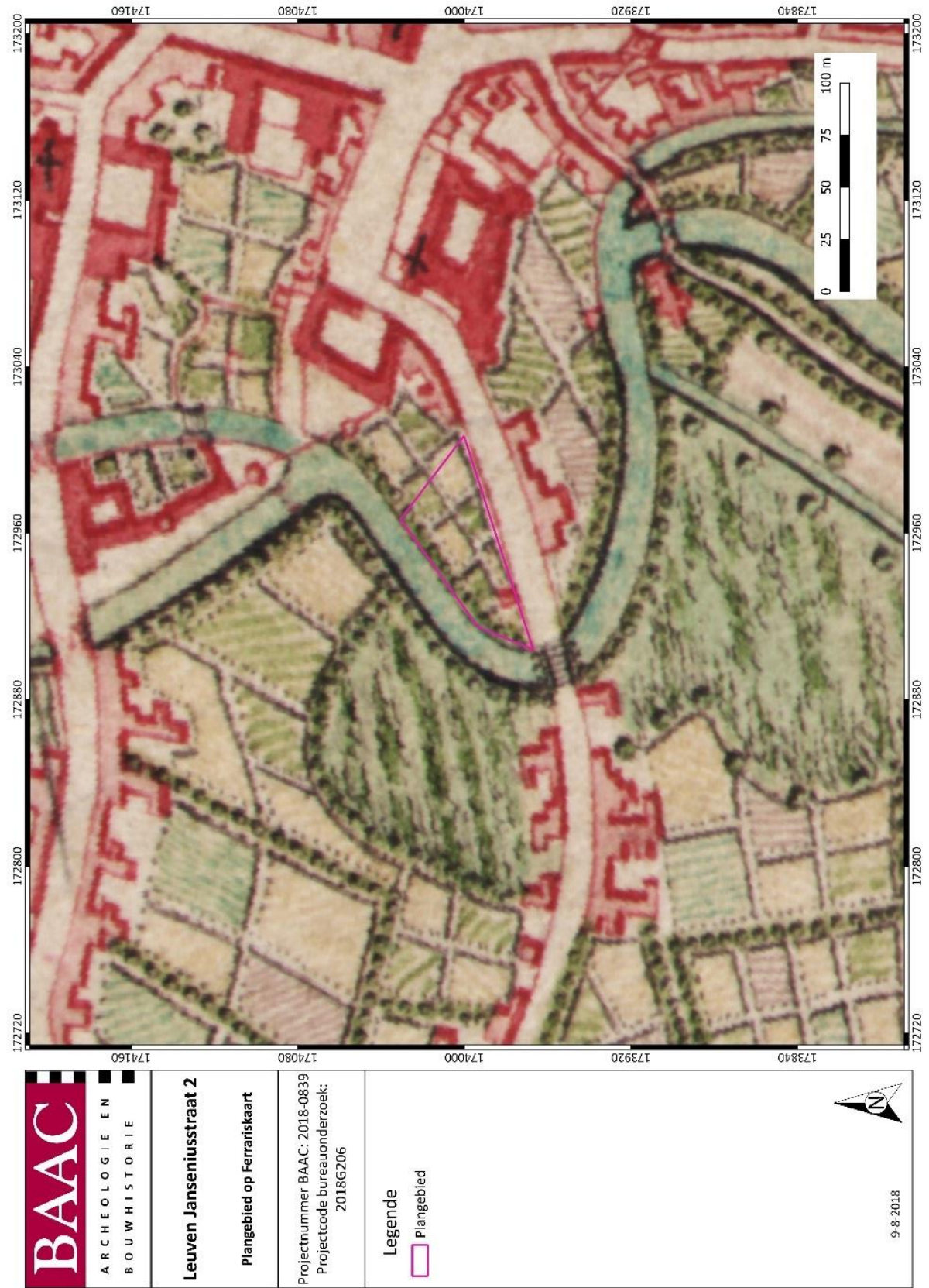
⁵⁴ GEOPUNT 2017g

⁵⁵ MOLENECHO, 2016.

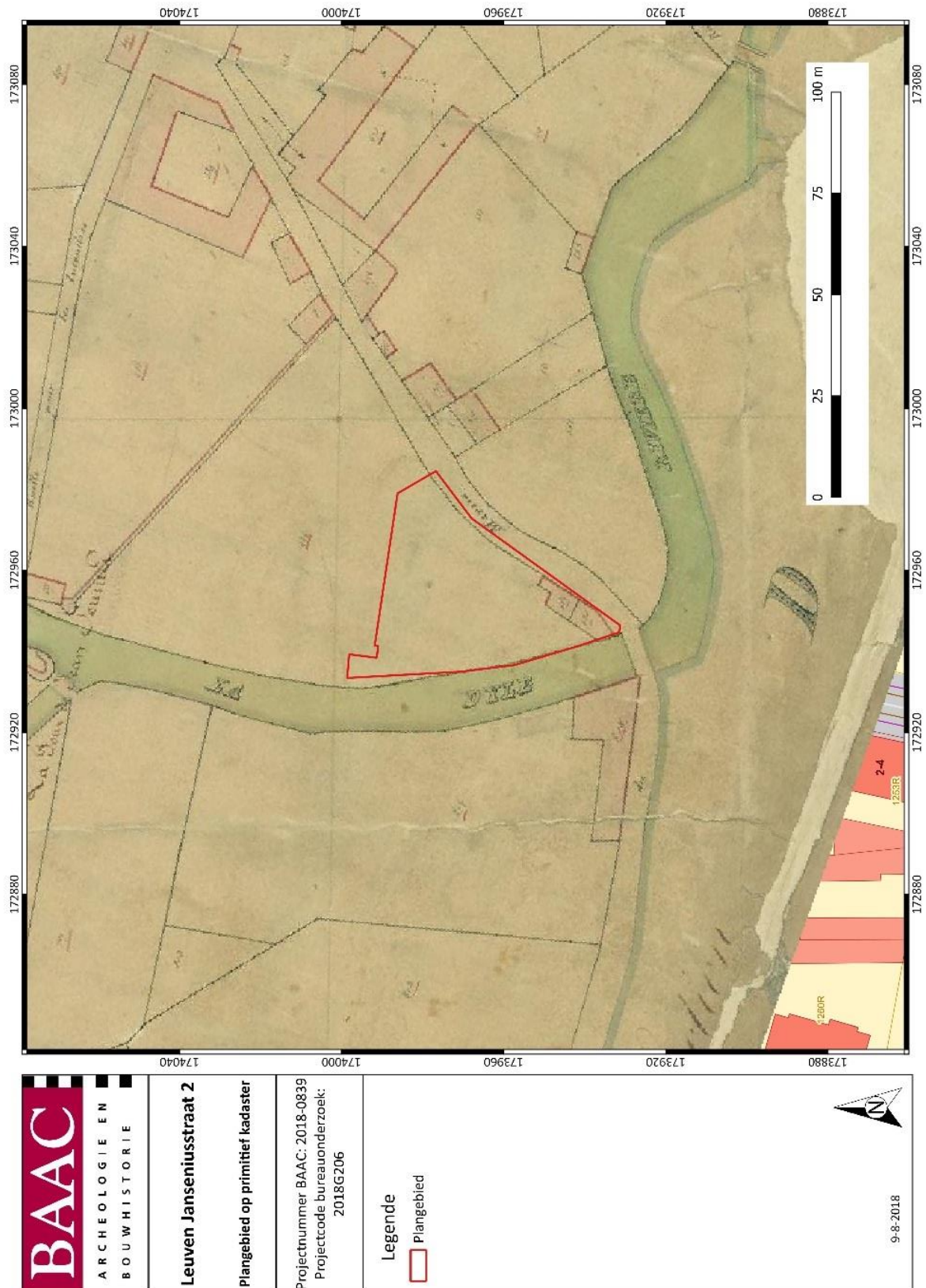
Figuur 22: Historische kaart van Leuven uit 1730⁵⁶

⁵⁶ CARTESIUS, 2018.

Figuur 23: Plangebied op de Ferrariskaart⁵⁷

⁵⁷ GEOPUNT 2017c

Figuur 24: Plangebied op het primitief kadaster (1830-1834)⁵⁸

⁵⁸ CARTESIUS, 2018.

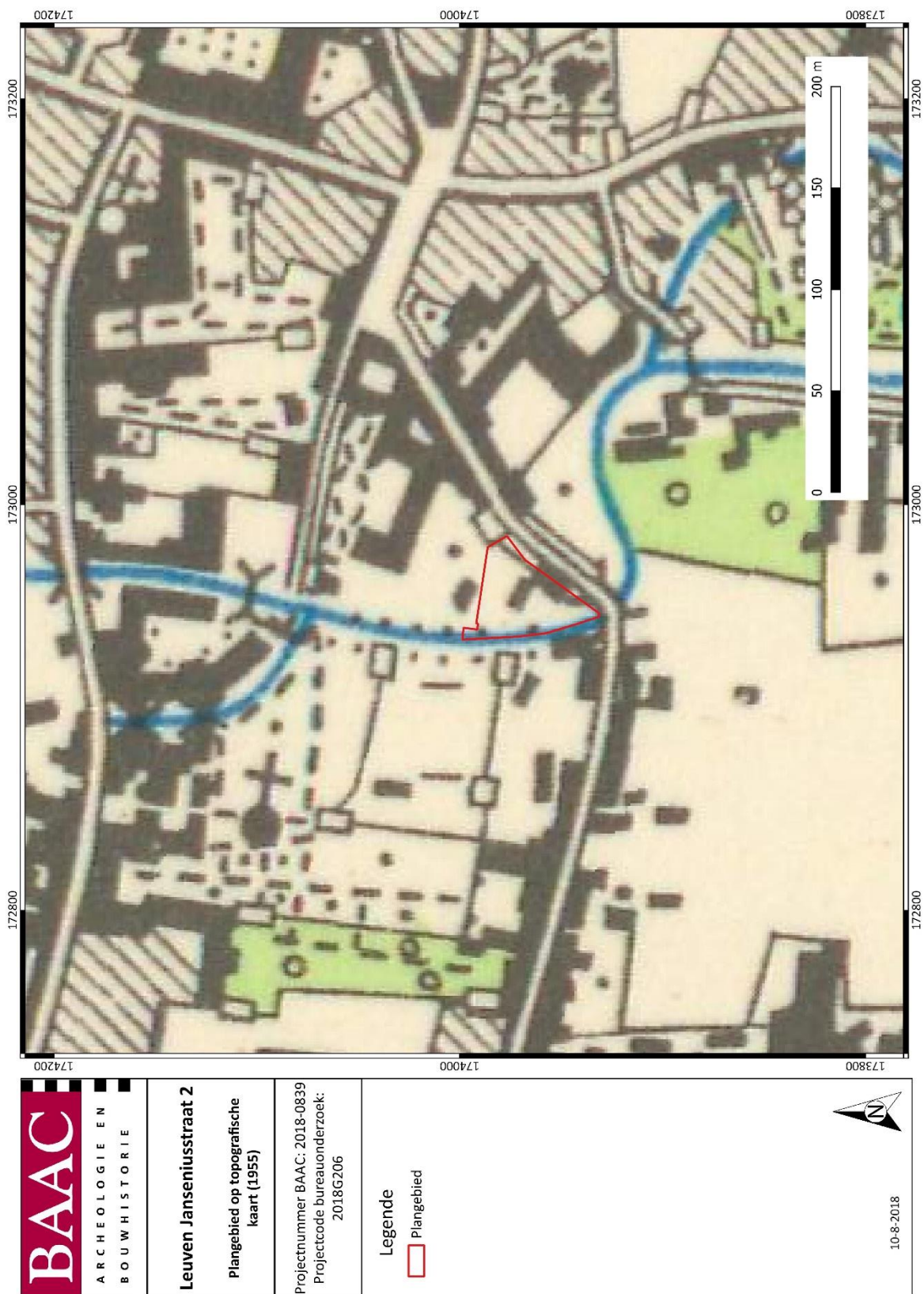

Figuur 25: Plangebied op de Vandermaelenkaart⁵⁹

⁵⁹ GEOPUNT 2017d

⁶⁰ CARTESIUS, 2018.

Figuur 27: Plangebied op topografische kaart (1955)⁶¹

⁶¹ CARTESIUS, 2018.

1.3.5 Archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied.

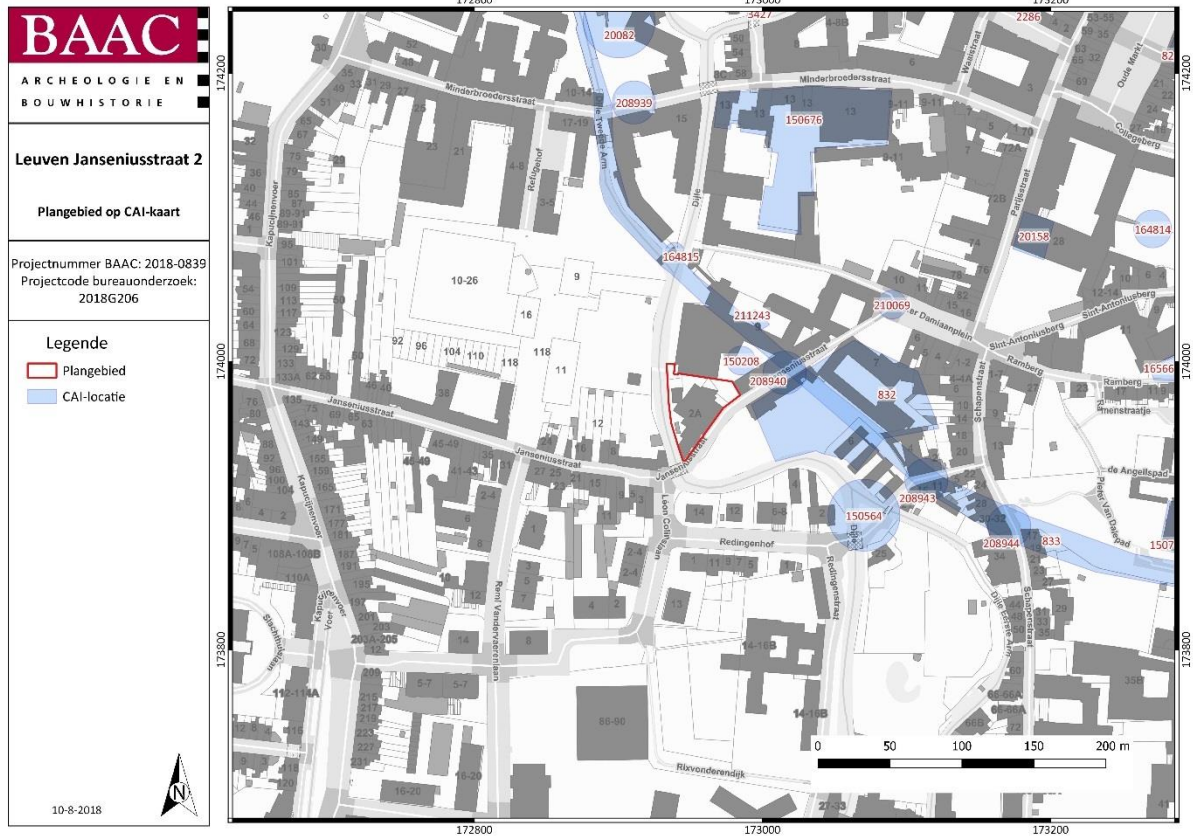
Voor het plangebied zelf aan de Janseniussstraat zijn geen archeologische waarden gekend (Figuur 28).⁶² Rondom het projectgebied werd een aantal meldingen teruggevonden (Tabel 1).

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.⁶³

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
150208	16 ^E EEUW – AFVALPUT/BEERPUT
208940	VOLLE MIDDELEEUWEN – STADSPOORT
832	17 ^E EEUW – KLOOSTER
211243	VOLLE MIDDELEEUWEN – ELEMENTEN STADSOMWALLING
164815	VOLLE MIDDELEEUWEN - TOREN
150564	LATE MIDDELEEUWEN – MOLEN EN SLUIS
833	VOLLE MIDDELEEUWEN - STADSOMWALLING

⁶² CAI 2017

⁶³ CAI 2017

Figuur 28: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart⁶⁴

In het historische centrum van Leuven zijn talrijke meldingen van archeologie terug te vinden. In deze lijst worden enkel de meldingen met dezelfde geografische situatie als het plangebied opgelijst. Het gaat om meldingen in de nabije omgeving van het terrein, net buiten de eerste stadsomwalling.

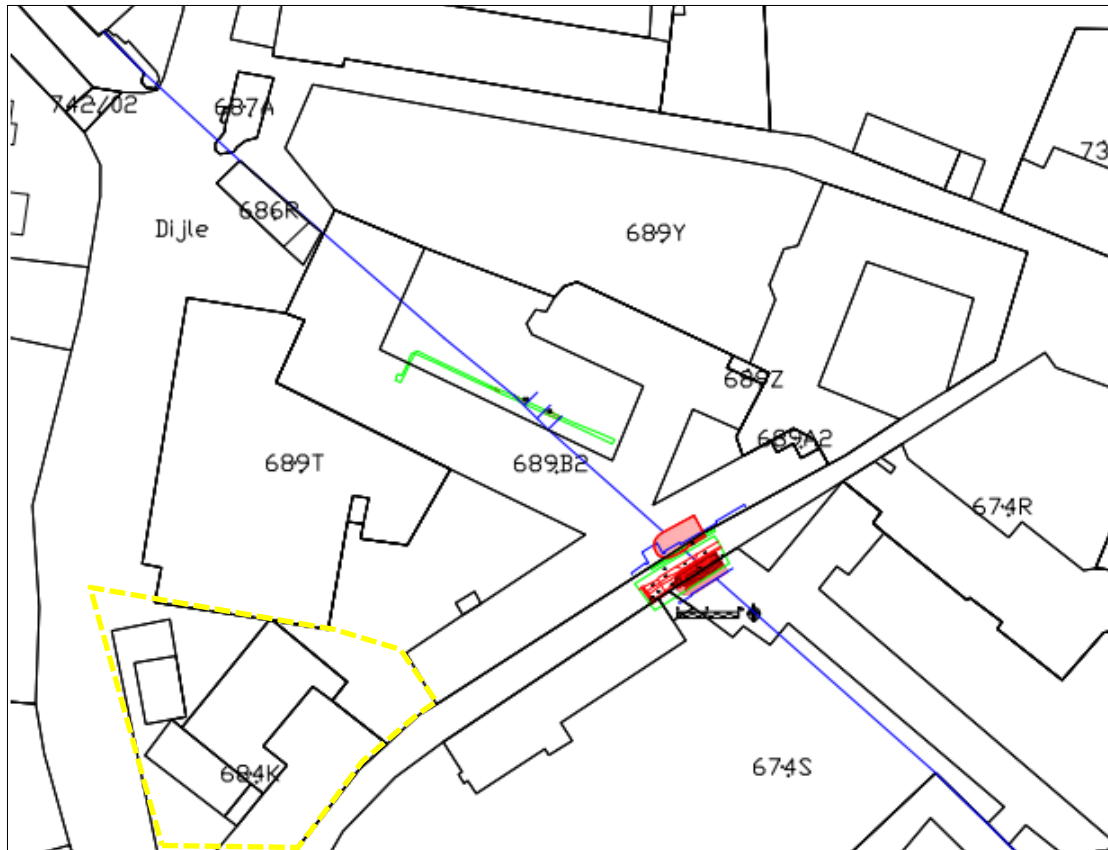
Verschillende CAI-meldingen in de omgeving van het plangebied hebben betrekking tot de 12de eeuwse stadsomwalling (CAI 833). De eerste omwalling is gebouwd tijdens de regeerperiode van Hendrik I. De omwalling telde verschillende poorten en torens. In de tuin van het Paridaensinstituut is de Liemingepoort uitgebreid en gebruikt als studeer- en slaapvertrek (CAI 164815). De waterpoort is gebouwd in dezelfde periode als de omwalling en de toegebrachte veranderingen dateren van het begin van de 17e eeuw.

Eén van de CAI-meldingen (CAI 211243) betreft een onderzoek dat in 2015 werd uitgevoerd door Studiebureau Archeologie.⁶⁵ Op het terrein net ten noorden van de huidige onderzoekslocatie, het Paridaensinstituut, werd bij een archeologische begeleiding in kader van rioleringswerken relevante sporen aangetroffen. De ligging van de 12de eeuwse stadsomwalling is nauwkeurig gekend en de geplande werken zouden het tracé van de stadsmuur doorkruisen. Tijdens het onderzoek werden zoals verwacht resten van de eerste stadsomwalling aangetroffen met daarnaast enkele sporen van de recente occupatie van het terrein. Na registratie konden deze tot de geplande diepte van de werken uitgediept worden en werden de geplande werken verder uitgevoerd.

⁶⁴ CAI 2017

⁶⁵ SMEETS, 2015b.

De huidige onderzoekslocatie bevindt zich net ten zuiden van het Paridaensinstituut en bijgevolg ook 'buiten' de 12de eeuwse stadsomwalling.

Figuur 29: De huidige onderzoekslocatie (in geel) ten opzichte van het onderzoek binnen het Paridaensinstituut. Uittreksel uit het kadaster met in blauw het tracé van de stadsmuur, in groen de onderzochte en in rood de resten van de Broekstraatpoort in de Janseniusstraat (©Studiebureau Archeologie).

Op de speelplaats van het instituut is eveneens een 16e-eeuwse, houten afvalput of beerput aangetroffen (CAI 150208). De vulling bestond uit grote hoeveelheden baksteen, dierenbeenderen en aardewerk.⁶⁶ Op een 50-tal meter, aan de andere zijde van de Janseniusstraat bevindt zich het Iers college (CAI 832). Voor de bouw van het klooster in 1617 is de stadsomwalling afgebroken. In 2003 heeft een archeologisch onderzoek van de KULeuven verschillende begravingen van broeders blootgelegd.⁶⁷ Op ca. 100 m van ten zuidoosten van het plangebied zijn tijdens een archeologisch onderzoek, in 1996 uitgevoerd als gevolg van rioleringswerken, de funderingen van de Redingenmolen en een sluis aangetroffen (CAI 150564). De molen is gebouwd voor 1260 en is in 1863 verbouwd tot werkhuis. Uiteindelijk is het gebouw vernield in 1944 tijdens WOII.⁶⁸

Een tweede relevant veldonderzoek, eveneens uitgevoerd in 2015 door Studiebureau Archeologie betreft CAI-melding 208940.⁶⁹ Op enkele tientallen meters ten noordoosten van het huidige plangebied is tegelijk met de eerste stadsomwalling de Broekstraatpoort gebouwd. Tijdens het archeologisch onderzoek werden twee sites aangetroffen waarvan één in kader van deze

⁶⁶ HANSENS F. & BUSSELEN S., 1982.

⁶⁷ LODEWIJCKX M. & WOUTERS M., 2004.

⁶⁸ MOLENECHO, 2017.

⁶⁹ SMEETS, 2015a.

archeologienota meest relevant lijkt. Halverwege de Janseniustraat werden de restanten van de Broekstraatpoort aangetroffen (zie ook Figuur 29). Net als bij het vorige besproken onderzoek was de aanwezigheid hiervan verwacht. De poort bestond uit twee delen en vertoonde aan de veldzijde halfronde uiteinden. Het gebruikte bouw materiaal betrof Balegemse kalkzandsteen, samengehouden met een harde gele kalkmortel. Er bleek nog een beperkt deel van het opgaand muurwerk bewaard. De Broekstraatpoort wordt uiteindelijk in 1769 afgebroken.

Figuur 30: Bovenaanzicht van de fundering van de stadspoort (©Studiebureau Archeologie).

Overige onderzoeken

In 2016 is door Studiebureau Archeologie, ter hoogte van het Janseniushof, een vooronderzoek onder de vorm van een bureauonderzoek. Dit terrein is aan de overzijde van de Dijle gelegen, ten westen van het plangebied. Hieruit is gebleken dat het terrein nooit bebouwd is geweest. Waarschijnlijk was het terrein te drassig voor bewoning. Nabijgelegen onderzoeken lijken dit te bevestigen. Doordat de geplande bebouwing geen extensieve verstoring betekende voor de aanwezige sporen is geen verder onderzoek geadviseerd.⁷⁰

Ter hoogte van de Hertogensite, ten noorden van het plangebied is in 2014 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv. Over het gehele terrein zijn archeologische sporen aangetroffen, afgezien van een zone waar geen vooronderzoek werd uitgevoerd en onmiddellijk een opgraving voor wordt geadviseerd. Voor een deel van het terrein wordt verder onderzoek i.d.v. van een opgraving geadviseerd. In de andere zones worden de geplande werken onder archeologische begeleiding uitgevoerd.⁷¹

In de onze-Lieve-Vrouwstraat, in 2010, op 350 m ten noorden van het plangebied is een opgraving uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv. Tijdens het onderzoek zijn sporen uit periodes vanaf de Romeinse Tijd aangetroffen. De meeste sporen kunnen ingedeeld worden tussen de 12^e en de 19^e eeuw en zijn te linken aan de bewoning van het terrein vanaf de 12^e eeuw.⁷²

⁷⁰ DUPONT L., et al., 2016.

⁷¹ LINTEN S. & HEYVAERT B., 2015.

⁷² VAN RANSBEECK L., BELDE G., LEFERE M., 2012.

1.4 Besluit

1.4.1 Archeologische verwachting

In volgende paragraaf worden de resultaten van het bureauonderzoek gesynthetiseerd tot een concrete archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein (Figuur 31). Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- Het terrein ligt net buiten de eerste (12de eeuwse) stadsomwalling van Leuven. Hierdoor is het terrein grotendeels onbebouwd gebleven, en pas vanaf de 16^e eeuw in ontwikkeling gekomen. Pas vanaf de 2de helft van de 20^e eeuw wordt het gebied volledig bebouwd. Hierdoor is er een hoge verwachting voor sporen daterend uit de late tot postmiddeleeuwse periodes.
- De oudste cartografische bronnen tonen aan dat het onderzoeksterrein minstens vanaf de 16^e eeuw bebouwd was met lintbebouwing langs de Janseniusstraat. Hoe deze bebouwing precies ingericht was, kan niet achterhaald worden.
- Vanaf het begin van de 17^e eeuw wordt het aangrenzende terrein een belangrijk religieus en educatief centrum in Leuven. Het Pauscollege wordt opgericht. In de vroege 17^e eeuw wordt het Hollands college opgericht. Het is niet duidelijk of dit invloed heeft gehad op de bodem binnen het plangebied.
- Het plangebied grenst aan de Dijle. De specifieke ligging van het plangebied, in een rivierdal, zal gedurende heel de menselijke geschiedenis een aantrekkelijke regio geweest zijn. Indien de ondergrond onverstoord zou zijn gelaten, zou er, gezien de landschappelijke locatie met verse waterbronnen in de nabijheid, een aanwezige trefkans zijn voor archeologische vindplaatsen vanaf de steentijden.
- In de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksterrein zijn verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken hebben tal aan sporen opgeleverd, daterend vanaf de Romeinse periode oer de middeleeuwen tot recentere periodes.

De resultaten van het vooronderzoek wijzen op een hoog algemeen potentieel voor de aanwezigheid van bewoningssporen en andere sporen van menselijke activiteit (bewoning, ambachtelijke activiteit, economische activiteit, achtererven,...). Uit de historische bronnen blijkt dat het onderzoeksterrein zeker vanaf de 16^e eeuw deels bewoond en bebouwd was.

De verwachting voor sporen en/of vondsten uit de steentijd moet bijgesteld worden tot eerder laag doordat vanaf de postmiddeleeuwse periode de terreinen reeds in gebruik werden genomen, hierdoor bestaat er een kans dat de oorspronkelijke bodemopbouw verdwenen is. De verwachting voor sporen uit latere periodes blijft daarentegen zeer hoog daar deze zijn opgenomen in de verwachte laat en postmiddeleeuwse ophogingen.

BAAC Vlaanderen Rapport 926

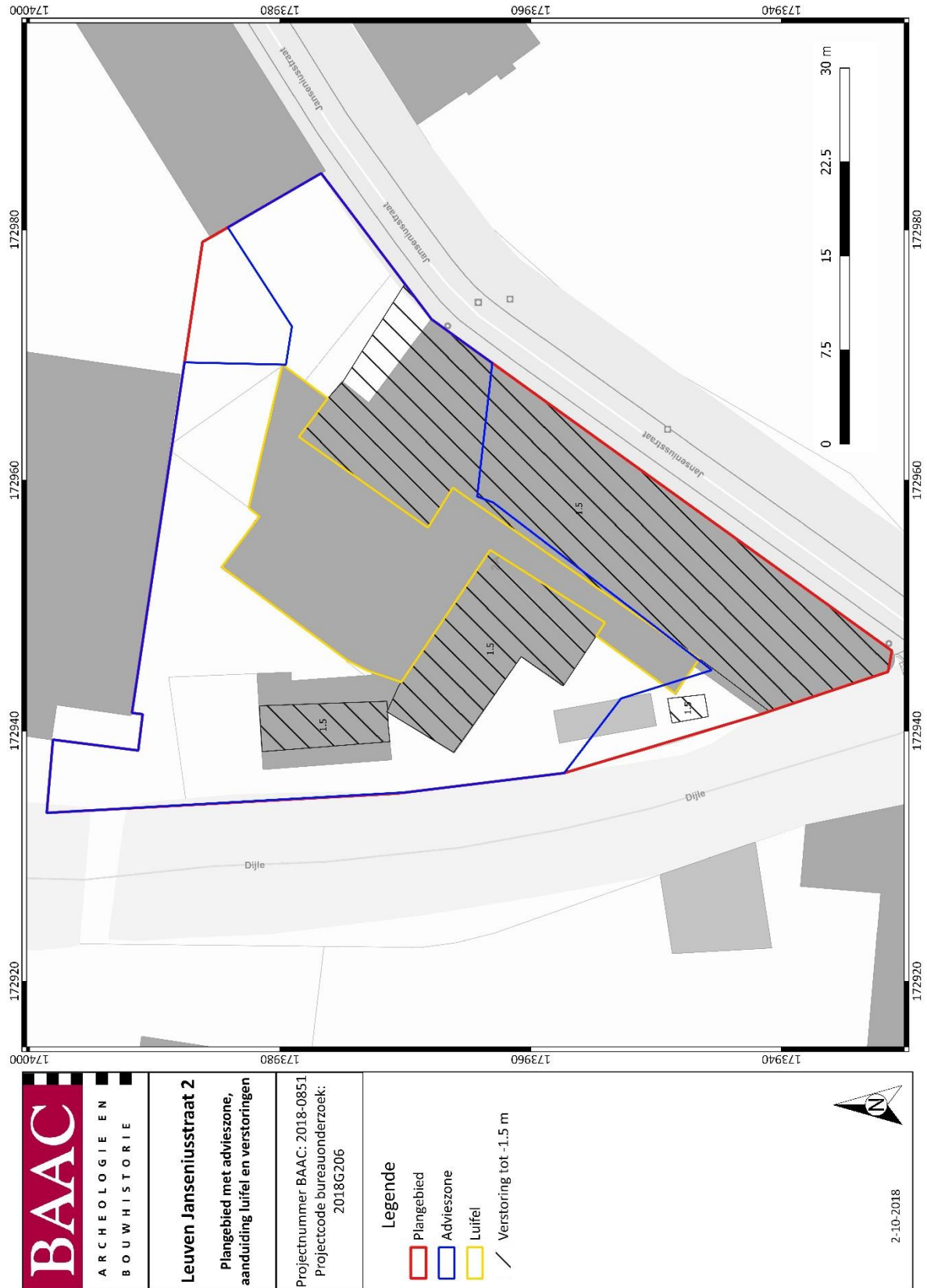
1.4.2 Impact toekomstige werken

De archeologische verwachting gaf aan dat het onderzoeksterrein een hoog potentieel heeft voor de aanwezigheid van relevante archeologische sites en ensembles. Het bodemarchief ter hoogte van de bestaande bebouwen is lokaal zwaar beschadigd tot een diepte van 1.5 m, over een oppervlakte van ca. 637m². Dit komt overeen met ca 40% van het gehele plangebied. Hieronder en in de zones waar momenteel geen bebouwing staat, bevinden zich mogelijk nog relevante en waardevolle archeologische sites en ensembles.

Verder archeologisch onderzoek kadert echter steeds binnen klijtlijnen van de te verwachten schade aan en vernietiging van dit mogelijk erfgoed tijdens de geplande bodemingrepen. Een analyse van de gekende verstoringen en de geplande ingrepen wijst aan dat binnen het terrein enkel tijdens het optrekken van de nieuwbouw bodemingrepen die potentieel erfgoed bedreigen gepland worden. Men kan verwijzen naar volgende elementen:

- De geplande werken bestaan uit de sloop van bestaande gebouwen, de realisatie van een nieuwbouw en de aanleg van verharding.
- In een eerste zone, waar de bodem tot een diepte van 3 m onder het bestaande loopvlak wordt weggegraven, wordt het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed bedreigd. Deze zone is ongeveer 730 m² groot.
- Deze zone valt uiteen in twee zones: in een eerste zone (onder de bestaande gebouwen, 171 m²) is de bodem al tot een diepte van 1.5 m vergraven. In een tweede zone (onder de bestaande verharding en luifel, 560 m²) is de bodem slechts tot een diepte van 0.4 m verstoord en zal een additionele 2.6 m verdiept worden.
- Een volgende zone, waar de nieuwe verharding wordt aangelegd, moet eveneens worden onderzocht. De zone is reeds verstoord tot een diepte van 0.4 m. waaronder een extra 0.4 m wordt weggegraven in niet verstoorde bodem (320 m²). Hierdoor zal het archeologisch ensemble eveneens geraakt worden. Dit is niet het geval voor de plaatsen waar de nieuwe verharding ter hoogte van de gesloopte gebouwen komt. Hier zal de bodem niet dieper geroerd worden dan de huidige verstoring.

Enkel ter hoogte van de nieuwbouw wordt potentieel waardevol archeologisch erfgoed bedreigd, dit over een oppervlakte van **1050m²**: namelijk de totale onderkelderde nieuwbouw met ene oppervlakte van 730 m² en bijkomende verharding van 320m². Het potentieel op relevante kenniswinst bij verder onderzoek binnen deze zone wordt erg hoog ingeschat, zowel voor sporen daterend uit de postmiddeleeuwen als sporen die oudere periodes. Bovenstaand overzicht geeft aan dat het potentieel op (waardevolle) kenniswinst bij verder archeologisch (voor-) onderzoek zeer groot is. De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan in verhouding tot de resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting mogelijks zal opleveren.

Figuur 32: Synthesepan

1.4.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

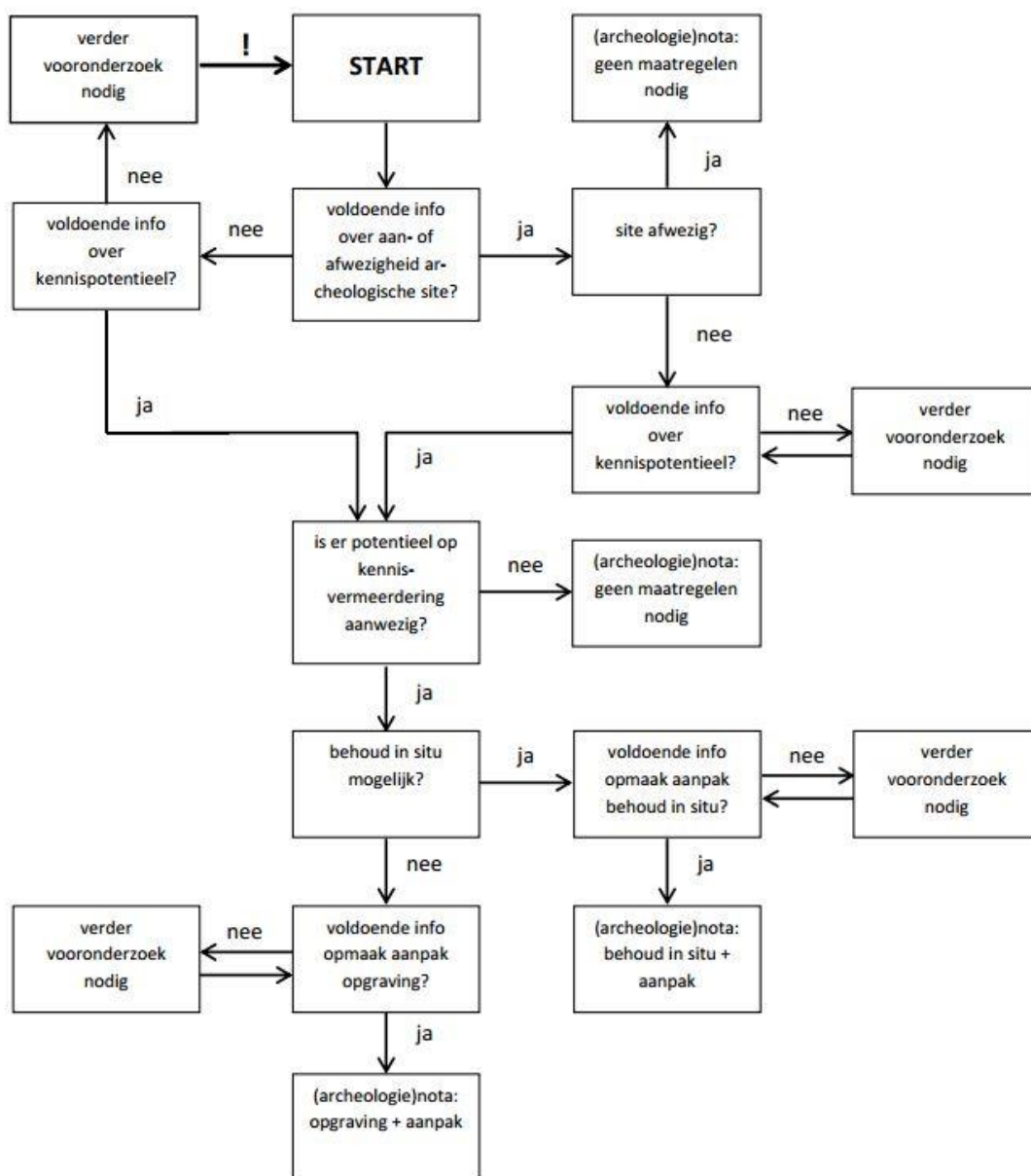
Gezien de resultaten van het bureauonderzoek is het onmogelijk in dit stadium van het onderzoek een sluitende waardering te geven voor het aanwezige erfgoed in het plangebied. De kans op archeologisch relevante sporen is op basis van de verzamelde data echter groot. De kenniswinst die bij een verder onderzoek zou opleveren, is eveneens groot waardoor verder vooronderzoek zich opdringt.

Om de aanwezigheid en de waarde van het archeologisch erfgoed te staven adviseert BAAC Vlaanderen een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten voor een deel van het totale plangebied, nl. ca. 1050m². Deze onderzoeksmethode is erg geschikt voor het opsporen van archeologische ensembles onder de vorm van grondsporen op terreinen met een verwachte complexe stratigrafie. Reeds vanaf de 16de eeuw worden sporen van bewoning verwacht binnen de toenmalige stadsgrenzen. Slechts ter hoogte van de toekomstige nieuwbouw is de toekomstige ingreep in de bodem schadelijk voor eventueel onderliggende archeologische waarden.

Het is wel van essentieel belang dat bij de uitvoer van het onderzoek wordt rekening gehouden met de terreinomstandigheden. Vanwege de ligging aan de Dijle is de kans op een (zeer) hoge waterstand zeer groot. Daartoe zullen maatregelen moeten worden getroffen vooraleer het onderzoek uitgevoerd kan worden. De details worden in het programma van maatregelen beschreven.

Belangrijk is dat het veldonderzoek aanleiding is voor een verdere evaluatie van het terrein. Indien de kans op aanwezigheid van waardevolle archeologische ensembles vrijwel onbestaande wordt ingeschat, is het proefputtenonderzoek in regel het eindpunt van het archeologisch traject. Wanneer de kans hoog wordt ingeschat, wordt binnen de toekomstige nota een advies voor een vervolgtraject geformuleerd. Doorgaans bestaat dit uit een vlakdekkende opgraving op specifiek afgebakende zones van het onderzoeksterrein.

De parameters voor het onderzoek en de eventuele gevolgen daarvan worden in het Programma van Maatregelen uitgeschreven.

Figuur 33: beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.⁷⁴

⁷⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016, fig.3.

2 Samenvatting

In het plangebied aan de Janseniustraat te Leuven wordt de bouw van een nieuw schoolgebouw met bijhorende verharding voorzien. Hierbij zal eventueel aanwezig archeologisch erfgoed vernietigd worden. Het doel van de hier opgemaakte archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en het opstellen van een programma van maatregelen voor een eventueel vervolgonderzoek. Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen archeologische, historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen grondig werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van het plangebied, stelt BAAC Vlaanderen vast dat tot op heden onvoldoende informatie werd gegenereerd om de mogelijke afwezigheid van een archeologisch site voldoende te staven. Hierdoor is een verder vooronderzoek noodzakelijk.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens en een terreinbezoek. Op deze manier kon een inschatting worden gemaakt van het onderzoekspotentieel van het plangebied aan de hand van bodem- en aardkundige gegevens en kon een specifieke verwachting ten aangaan van de archeologische waarden op het terrein worden vastgesteld.

Het bureauonderzoek toonde aan dat het plangebied voor bepaalde zones een hoge archeologische waarde heeft, voornamelijk voor wat betreft de aanwezigheid van sporen en vondsten uit de middeleeuwen en later. Gezien de landschappelijke en geomorfologische situatie, de archeologische context en de historische data kunnen eveneens sporen verwacht worden uit de metaaltijden en Romeinse periode. Aangezien de onderzoekslocatie zich reeds vanaf de 16de eeuw binnen de stadsgrenzen bevond, wordt op het terrein een complexe (bewoning-)stratigrafie verwacht. Daar de geplande ingrepen een bedreiging vormen voor deze archeologische waarden werd een adviesgebied van 1050m² afgebakend waarbinnen een vooronderzoek in de vorm van proefputten dient te worden uitgevoerd.

Het proefputtenonderzoek wordt om juridische en economische redenen in een uitgesteld traject geplaatst, wel nog voor de sloop van de bestaande gebouwen. De gebouwen binnen het onderzoeksgebied huisvesten op heden nog steeds een school. Periodes waarin het veldwerk kan worden uitgevoerd zijn om veiligheidsredenen aldus eerder schaars. De initiatiefnemer wenst ook niet te wachten tot na de sloop om toch in een zo vroeg mogelijk stadium van het ganse bouwproject een klare kijk op de archeologie te hebben. Het verdere traject wordt uitvoerig uitgeschreven in het Programma van Maatregelen.

3 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)	3
Figuur 3: Zicht op de bestaande spaalplaats, met rechts de luifel. Foto richting oosten (©BAAC bvba)	5
Figuur 4: De zone onder de centrale luifel. Foto richting noorden (©BAAC bvba).	6
Figuur 5: Zone langs de oever van de Dijle, ingeklemd tussen de schrijwerkerij en sanitair (zie Figuur 6). Foto richting noorden (©BAAC bvba).	6
Figuur 6: Bestaande toestand.	7
Figuur 7: Orthofoto met aanduiding dieptes huidige verstoringen	8
Figuur 8: Snede van het terrein met huidige gebouwen	9
Figuur 9: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting met aanduiding huidige bebouwing op orthofoto.....	10
Figuur 10: Plangebied op het inplantingsplan met dieptes van de te verstoren bodem.	12
Figuur 11: Doorsnede van de toekomstige inplanting	13
Figuur 12: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)	18
Figuur 13: Plangebied en omgeving op het DHM	19
Figuur 14: Plangebied aangeduid op plan van Leuven met aanduiding waterwegen	21
Figuur 15: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart.....	23
Figuur 16: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000.....	25
Figuur 17: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000.....	26
Figuur 18: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	27
Figuur 19: Plangebied op bodemkaart.....	28
Figuur 20: het onderzoeksterrein weergegeven op de kaart van Jacob van Deventer (1550-1565: Rouselberch, ter Banck, Hever, Parck) (schaal onbekend, analoog, ca. 1550-1556).	33
Figuur 21: Iovanium, Brabanticarum urbium caput, unica Musarum ac praestantissimarum artium sedes, optatissimumque domicilium door Johannes Blaeu, 1583 (schaal onbekend, analoog).	34
Figuur 22: Historische kaart van Leuven uit 1730	36
Figuur 23: Plangebied op de Ferrariskaart	37
Figuur 24: Plangebied op het primitief kadaster (1830-1834)	38
Figuur 25: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	39
Figuur 26: Plangebied op historische kaart (1911)	40
Figuur 27: Plangebied op topografische kaart (1955)	41
Figuur 28: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	43
Figuur 29: De huidige onderzoekslocatie (in geel) ten opzichte van het onderzoek binnen het Paridaensinstituut. Uittreksel uit het kadaster met in blauw het tracé van de stadsmuur, in groen de onderzochte en in rood de resten van de Broekstraatpoort in de Janseniusstraat (©Studiebureau Archeologie).	44
Figuur 30: Bovenaanzicht van de fundering van de stadspoort (©Studiebureau Archeologie).	45
Figuur 31: Synthesekaart	47
Figuur 32: Synthesepan	49
Figuur 33: beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek	51

4 Lijst met tabellen

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	42
---	----

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. Geoportaal. Available at: <https://geo.onroerenderfgoed.be>.
- AGIV, 2017a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2017b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.
- AGIV, 2017c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Bodemerosiekaart. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2017d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootchalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2017e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- Anon, 2017. Tourisme Diest. Available at: <https://www.toerismediest.be/page-1/stad-diest/geschiedenis-van-diest/>.
- BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.
- CAI, 2017. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- CARTESIUS, 2017. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- DEMOEN, D., 2016, *Archeologienota Leuven, Deberiotstraat 8-14. Deel 2: Verslag van Resultaten*, Gent.
- DE GEYTER G., 2001. *Toelichting bij de geologische kaart van België, Vlaams gewest, kaartblad 27-28-36 Proven-leper-Ploegsteert 1:50000*, Brussel: Belgische Geologische Dienst.
- DOV VLAANDEREN, 2017a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2017b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2017c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEOPUNT, 2017a. GEOPUNT VLAANDEREN.
- GEOPUNT, 2017b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at:

- <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].
- GEOPUNT, 2017e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017f. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.
- GEOPUNT, 2017g. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.
- GYSELING, M., Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226, Tongeren, 1960. p 271.
- HANSSENS F. 1982: *Leuven: stadsarcheologie*, Archeologie 1, 30-31.
- IOE, 2017. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.
- KEMPENEERS P. 1983, Hydronymie van het Dijle-en Netebekken in Naamkunde, 15de Jaargang. Instituut voor Naamkunde P.J. Meertensinstituut, Amsterdam.p8.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- LEMAIRE R. 1971: *Inventaris van het cultuurbezit in Vlaanderen. Architectuur: Deel 1. Provincie Brabant, Arrondissement Leuven*, Luik.
- LINTEN S. & HEYVAERT B., *Archeologische prospectie Leuven Hertogensite (prov. Vlaams-Brabant). Basisrapport conceptversie*, Ingelmunster, 2015 (Monument Vandekerckhove nv).
- LODEWIJCKX M. & WOUTERS M., 2004, *Archeologisch onderzoek in het Iers college te Leuven*, Leuven.
- DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000. Kaartblad Oostende*, Leuven.
- MOLENECHO, 2016, *Verdwenen Belgische molens. Redingenmolen*, <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?AdvSearch=4701> (geraadpleegd op 10/08/2018).
- NIJS, R. & STOOPS G. 1996: "Bouwsteen." F. Gullentops & L. Wouters (eds) :*Delfstoffen in Vlaanderen*, Ministerie Van De Vlaamse Gemeenschap – Brussel: 89-90.
- PROVOOST A. (ED.) 1982: *Het bodemarchief van Oost-Brabant*, Leuven.
- RANSBEEK L., BELDE G. & LEFERE M., 2012, *Archeologische opgraving. Kloosterhotel LEuven (prov. Vlaams-Brabant). Basisrapport*, Ingelmunster.

- REYGEL P. 2012: *De Keizersberg van Leuven. Een archeologisch onderzoek naar de zuidelijke toegang*, *Archeologie 2012*, Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant, 6-9.
- REYGEL P. & WESEMAEL E. 2011: *Archeologische opgraving aan de Wolvengang te Leuven. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de stad Leuven*, ARON-Rapport 120, Sint-Truiden.
- SMEETS, M., 2015a, *Het archeologische onderzoek in de Janseniusstraat en op het Damiaanplein te Leuven. Archeo-rapport 320*, Kessel-Lo.
- SMEETS, M., 2015b, *Het archeologisch onderzoek in het Parideansinstituut te Leuven, Archeo-rapport 332*, Kessel-Lo.
- VANDEKERCHOVE V. 1996: *Menselijke resten op de Grote Markt te Leuven*, Onuitgegeven Archeologische jaarkroniek Vlaanderen 1996.
- VERBEECK M. 1982: *Archeologische inventaris van Noordoost-Brabant. Kaartbladen 24/5-6 en 32/1-2. NGI op 1 : 25000*, onuitgegeven licentiaatsthesis Katholieke Universiteit Leuven.